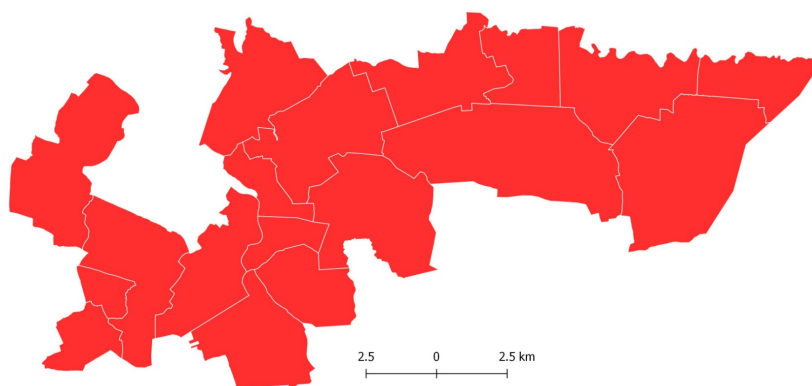

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY RADYMNO
NA LATA 2016-2022**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. PODSTAWY PRAWNE W ZAKRESIE PLANOWANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ	6
2. DOKUMENTY PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ	7
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY RADYMNO	12
4. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	14
5. SYSTEM EDUKACJI	20
6. ZASOBY MIESZKANIOWE	24
7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	26
8. BEZROBOCIE	30
9. PRZEMOC W RODZINIE	33
10. PROBLEM ALKOHOLOWY	36
11. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	39
12. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	46
13. POMOC SPOŁECZNA. ZAGROŻENIE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	48
14. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ	56
15. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	60
16. PLANOWANIE SPOŁECZNE W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	64
17. METODA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	65
18. IDENTYFIKACJA CELU GENERALNEGO I PRIORYTETÓW	67
19. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	71
20. HARMONOGRAM, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJE STRATEGII, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	75
21. RAMY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	80
22. SPIS TABEL	81
23. SPIS WYKRESÓW	83

I CZĘŚĆ WSTĘPNA

CZĘŚĆ WSTĘPNA ZAWIERA ELEMENTARNE INFORMACJE
DOTYCZĄCE ZASAD KONSTRUOWANIA DOKUMENTU.
PRZEDSTAWIONE W NIEJ ZOSTAŁY ASPEKTY PRAWNE,
BĘDĄCE PODSTAWĄ DZIAŁANIA SAMORZĄDU LOKALNEGO,
NA KTÓRYCH OPIERA SIĘ LOKALNA POLITYKA SPOŁECZNA.

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę w procesie planowania społecznego. Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny na mocy Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno wskazuje istotne kwestie społeczne, z jakimi zmagają się mieszkańcy, a także wytycza: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Wskazuje również na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii, określa ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Strategia jest dokumentem stworzonym na okres sześcioletni i dlatego niezbędny jest jej stały monitoring i ewaluacja realizowanych zadań. Działania te będą pomocne w dostosowywaniu celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych etapach realizacji w zależności od zmieniających się potrzeb społecznych.

Rozwój gminy opiera się na kształtowaniu celów polityki społecznej, uznając jednocześnie za J. Auleytnerem¹ za fundamentalne dziedziny polityki społecznej następujące jej obszary:

- politykę ludnościową i rodzinną
- politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy
- politykę mieszkaniową
- politykę w zakresie ochrony zdrowia
- politykę oświatową
- politykę kulturalną
- politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej
- politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej

Prezentacja wyników badań dotycząca mieszkańców Gminy Radymno poszukujących wsparcia w tutejszym ośrodku pomocy społecznej, w oparciu o ustawę o pomocy społecznej oraz inne pokrewne ustawy, składa się z analizy dokumentów pozyskanych z tutejszego ośrodka. Do opracowania strategii wykorzystano również materiały sprawozdawcze z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, dane z Urzędu Gminy (z poszczególnych jego wydziałów), dane Policji, Powiatowego Centrum Pomocy rodzinie oraz Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu, dane oświatowe, dane z Głównego Urzędu Statystycznego, a także dokumenty programowe polityki społecznej.

¹ Auleytner J., Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany. Warszawa 2004

1. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W ramach polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego.

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999 roku ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE).

2. Dokumenty programowe polityki społecznej

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. „Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

- a. Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
- b. Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
- c. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL), której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

3. Krajowy Program Reform (KPR), jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przy łączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

4. Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MPiPS). Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

- a. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- b. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
- c. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- d. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- e. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Inne działania i programy rządowe:

- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MRPiPS),
- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS),

- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MRPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MRPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS),
- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MRPiPS),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS).
- Program rządowy Rodzina 500+

Na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Strategia jest trzecim dokumentem programowym przygotowanym przez Zarząd Województwa od momentu wprowadzenia reformy ustrojowej i administracyjnej państwa i ustanowienia województwa samorządowego jako podmiotu realizującego własną politykę regionalną. Dokument jest zgodny ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, które uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, tj. Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW). Celem strategicznym jest „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zrównoważenia rynku pracy oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”. W ramach celu strategicznego wyznaczono obszar: „Kapitał społeczny”, którego celem jest wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu. Do realizacji powyższego celu posłużą priorytety, a do ich realizacji poszczególne kierunki działań.

Na poziomie lokalnym:

Strategia Rozwoju Gminy Radymno – aktualizacja na lata 2016-2022. Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Radymno na lata 2016-2022 to wynik pracy i dyskusji lokalnych władz, NGO i mieszkańców gminy dotyczących mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Opracowana aktualizacja w dużej mierze odnosi się do

wytycznych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, w szczególności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. W Strategii wyznaczono 5 celów strategicznych: 1. Wysoki stopień infrastruktury technicznej, 2. Wysoka jakość środowiska naturalnego w szczególności ochrony powietrza, 3. Harmonijny ład przestrzenny, 4. Zwiększony poziom zapewnienia potrzeb społecznych, 5. Rozwój gospodarczy w gminie. W Celu 4 wyznaczono cele operacyjne do których nawiązuje niniejsza strategia: 4.1 Zwiększona stabilność materialna mieszkańców gminy, 4.3 Zmniejszenie współczynnika przestępczości w gminie, 4.4 Poprawa jakości usług zdrowotnych w gminie, 4.5 Rozwój intelektualny, fizyczny i kulturalny mieszkańców, 4.6 Rozwinięcie społeczeństwa obywatelskiego w gminie (Utworzenie Centrum Wolontariatu, Wspieranie rozwoju lokalnych NGO).

Do akt prawnych mających istotny wpływ na konstrukcję niniejszego dokumentu jak i monitoring przyszłych działań należą:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych
- 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym
- 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- 6) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- 7) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- 8) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- 10) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- 11) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- 12) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- 13) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- 14) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci

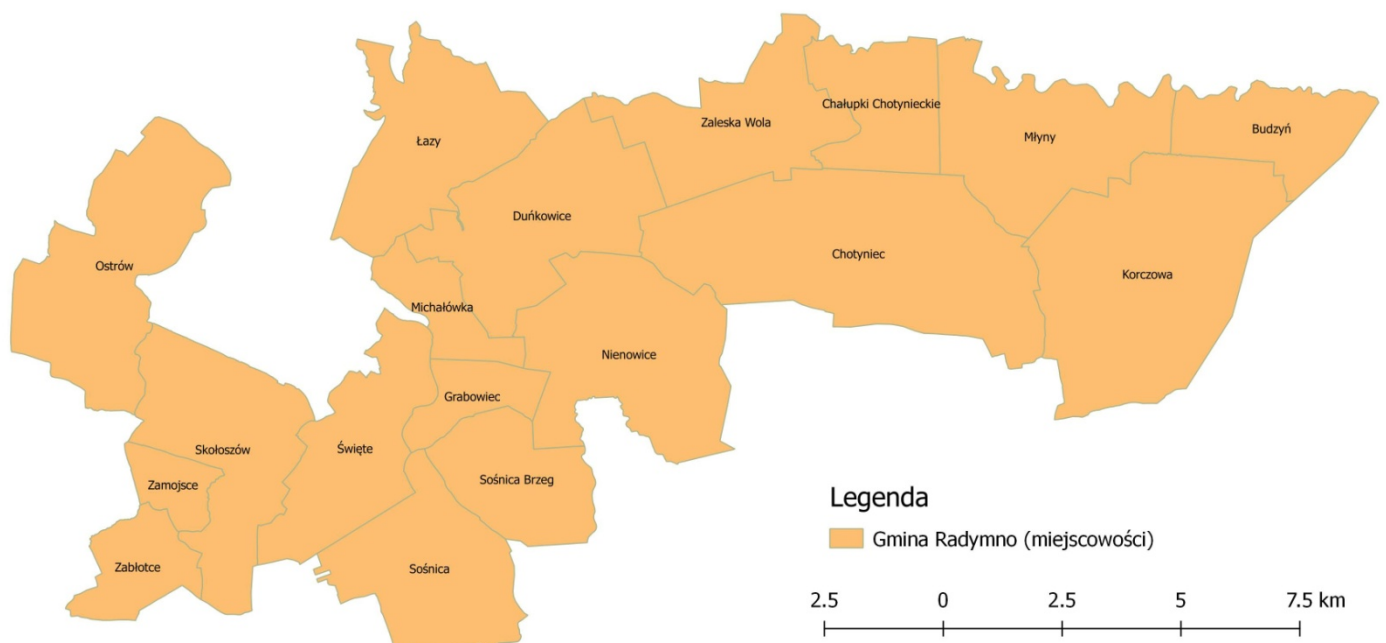
II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

3. Ogólna charakterystyka Gminy Radymno

Gmina Radymno położona jest w południowo-wschodniej Polsce, w województwie podkarpackim, w powiecie jarosławskim. Obszar gminy zajmuje 18 218 ha. Powierzchnia gminy stanowi 17,7% powierzchni powiatu jarosławskiego. W skład gminy wchodzi 19 miejscowości: Budzyń, Chałupki Chotyńskie, Chotyniec, Duńkowice, Grabowiec, Korczowa, Łazy, Michałówka, Młyny, Nienowice, Ostrów, Piaski, Skołoszów, Sońnica, Sońnica- Brzeg, Święte, Zabłotce, Zaleska Wola, Zamojsce.

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na charakter zagospodarowania, największą powierzchnię stanowią użytki rolne tj. 73,7% ogólnej powierzchni. Grunty zabudowane i zurbanizowane to 6,0% powierzchni, a grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 18,2%. Na terenie gminy istnieją niewielkie powierzchnie użytków ekologicznych (0,05%).

Tabela 1. Powierzchnia użytkowa (ha) Gminy Radymno wg kierunków wykorzystania

	powierzchnia ogółem	użytki rolne razem	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	grunty pod wodami razem	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	użytki ekologiczne	nieużytki	tereny różne
Powiat jarosławski	102866	71020	24580	1120	5528	119	435	63
Gmina Radymno	18218	13419	3321	271	1098	9	94	7
% w gminie	100,0	73,7	18,2	1,5	6,0	0,05	0,5	0,0
% w powiecie	17,7	18,9	13,5	24,2	19,9	7,6	21,6	11,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4. Struktura demograficzna

Wiedza o mieszkańcach i szczegółowa diagnoza aktualnej sytuacji demograficznej w gminie jest wyznacznikiem przyszłych dokumentów polityki społecznej, jakie muszą powstać na wymienionym obszarze. Tylko profesjonalna diagnoza zasobów ludzkich pozwala określić rozwój kapitału ludzkiego i w przyszłości pomoże osiągnąć wyższy stopień zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego.

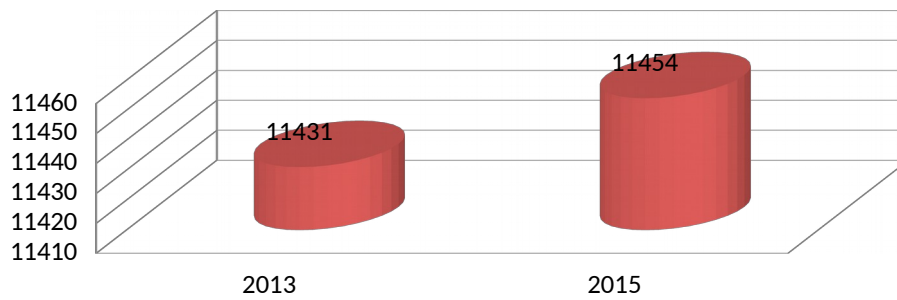
Zmiany w strukturze ludności wg wieku kształtowane są przez liczbę urodzeń, liczbę zgonów oraz migracje. Społeczność dzieli się więc na różne grupy wiekowe, aby ocenić zmiany w jej strukturze. W niniejszym opracowaniu, mieszkańcy gminy zostali podzieleni na ekonomiczne grupy wiekowe, dzielące mieszkańców wg wieku ich aktywności zawodowej oraz osoby powyżej 85 roku życia.

Znajomość liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, czyli wchodzącym na rynek pracy oraz w wieku poprodukcyjnym jest nierozłączna w analizie popytu i podaży na rynku pracy.

Ogólna charakterystyka liczby mieszkańców.

Według danych statystycznych GUS w 2013 roku w gminie mieszkało ogółem 11 431 osób, a w 2015 roku liczba mieszkańców zwiększyła się do 11 454 osób. Udział procentowy mieszkańców gminy stanowił 9,4% ludności powiatu jarosławskiego.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Radymno (2013 i 2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

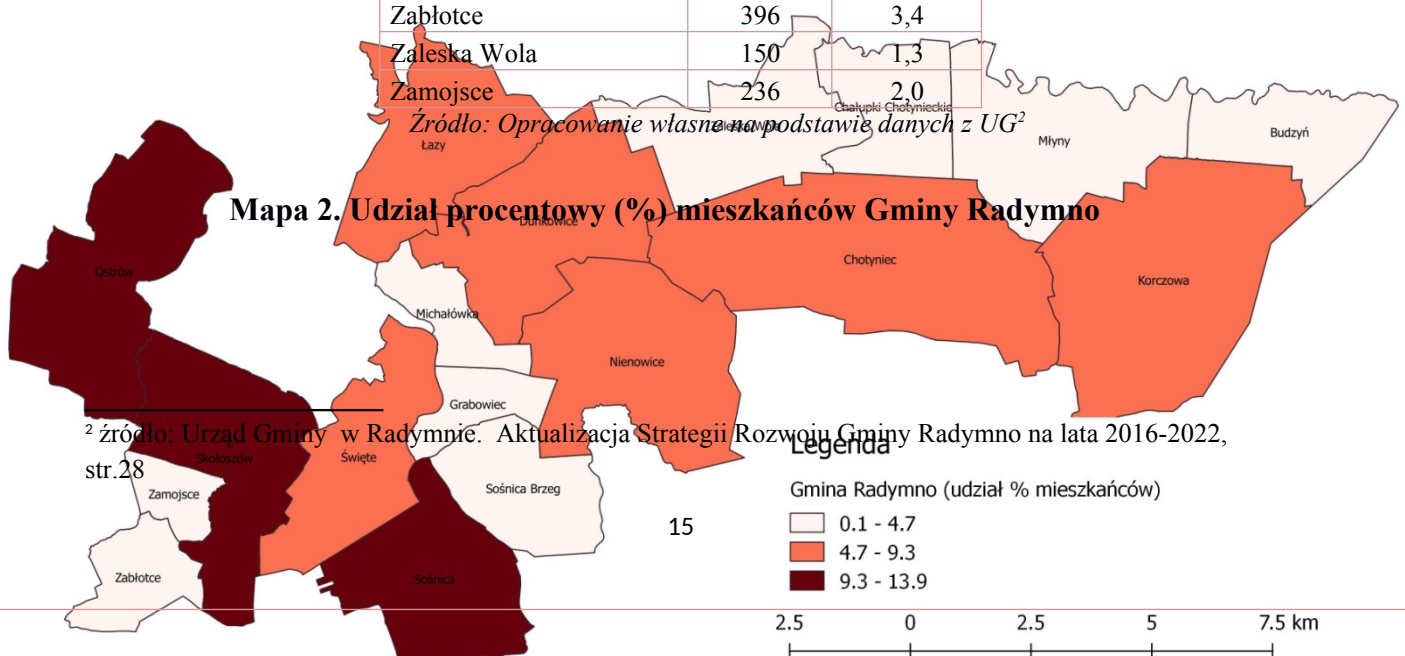
Wg podziału administracyjnego gminy, w Ostrowie mieszkało 13,9% ludności gminy, a w Skołoszowie 13,5% mieszkańców. Są to zatem największe miejscowości w gminie wg liczby mieszkańców. Pozostałe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Radymno wg miejsca zamieszkania (2015)

Miejscowość	l. ludności	%
Budzyń	169	1,5
Chałupki Chotynieckie	8	0,1
Chotyniec	777	6,7
Duńkowice	800	6,9
Grabowiec	125	1,1
Korczowa	618	5,4
Łazy (+Moszczany DPS)	1013	8,8
Michałówka	310	2,7
Młyny	285	2,5
Nienowice	657	5,7
Ostrów	1602	13,9
Piaski	201	1,7
Skołoszów	1552	13,5
Sośnica (+DPS)	1403	12,2
Sośnica-Brzeg	169	1,5
Święte	1064	9,2
Zabłotce	396	3,4
Zaleska Wola	150	1,3
Zamojsce	236	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG²

Mapa 2. Udział procentowy (%) mieszkańców Gminy Radymno

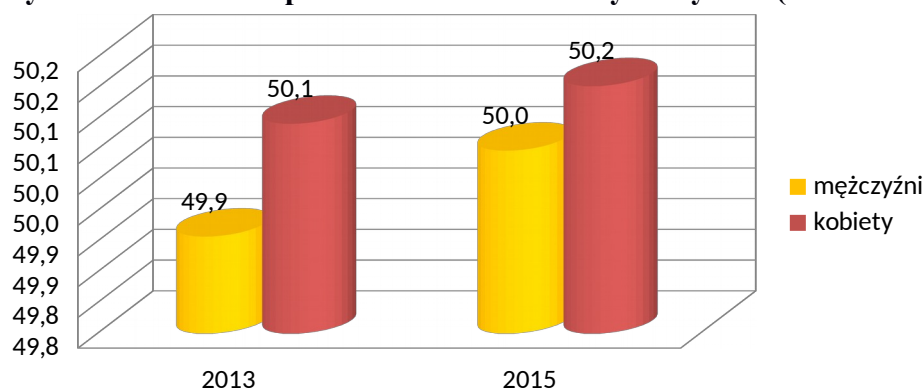
² źródło: Urząd Gminy w Radymnie. Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Radymno na lata 2016-2022, str. 28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG

Struktura płci wykazała niewielką przewagę kobiet nad mężczyznami.

Wykres 2. Struktura płci mieszkańców Gminy Radymno (2013 i 2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Struktura mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych.

Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 64 roku życia i wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Z danych statystycznych wynika, że z ogólnej liczby mieszkańców gminy, w 2013 roku 20,9% stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym. Ich udział procentowy zmniejszył się do 20,1% w 2015 roku. Niewielkie zwiększenie się udziału nastąpiło w przypadku osób w wieku produkcyjnym, z 62,5% do 62,8% w 2015 roku. Częściowo grupa ta weszła w wiek poprodukcyjny. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w 2013 roku 16,6% (nie przewyższając udziału procentowego osób młodych), a w 2015 roku już

17,1%. Wyżej opisane tendencje są charakterystyczne dla miejscowości starzejących się demograficznie. Ta informacja jest zatem istotna dla kształtowania się polityki społecznej w Gminie Radymno.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Radymno (2013,2015)

Rok	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2013 rok	2015 rok	2013 rok	2015 rok	2013 rok	2015 rok
L. ludności	2389	2298	7144	7195	1898	1961
Udział %	20,9	20,1	62,5	62,8	16,6	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mieszkańcy gminy w wieku powyżej 85 roku życia

Zjawisko starzenia się ludności będzie się pogłębiać, dlatego też należy podejmować działania mające na celu pomoc osobom w wieku sędziwym w ich życiu codziennym, w ich integracji ze społeczeństwem, jak również podejmować inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie ich marginalizacji.

Grupa osób w wieku starszym w latach 2013 i 2015 stanowiła 1,7% ogółu mieszkańców gminy (powiat 1,5-1,7%).

Tabela 4. Mieszkańcy Gminy Radymno w wieku powyżej 85 roku życia

	2013 rok		2015 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Powiat jarosławski	1856	1,5	2033	1,7
Gmina Radymno	194	1,7	200	1,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Do prezentacji relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi a ich dziećmi, służy współczynnik wsparcia międzypokoleniowego wskazujący, ile osób w wieku powyżej 85 lat przypada na 100 osób w wieku 50-64. W gminach, gdzie zmniejsza się dzietność, wartość tego wskaźnika będzie narastać, co stwarza wyzwania dla polityki społecznej, przy zapewnianiu opieki i świadczeń dla osób w wieku najstarszym. W badanych latach wartość wskaźnika pozostawała na jednakowym poziomie tj. 9,4%.

Tabela 5. Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Radymno (2013,2015)

	Udział % osób w wieku 50-64 lat	Udział % osób w wieku 85 lat i więcej	Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego
2013 rok	18,0	1,7	9,4
2015 rok	18,0	1,7	9,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Urodzenia, zgony, przyrost naturalny, małżeństwa.

Ważnym zagadnieniem w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna zatem uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną. Powinna również zwracać uwagę na problemy, dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego jak również uwzględniać uwarunkowania rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na seniorów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

W Gminie Radymno, w 2013 roku urodziło się 108 dzieci. W 2015 roku liczba urodzeń zmniejszyła się o 4. Natomiast w badanych latach więcej ludzi zmarło tj. w 2013 roku 110 a w 2015 roku 120.

Przyrost naturalny określa nam różnicę między liczbą urodzeń a liczbą zgonów. Na terenie gminy, przyrost naturalny w 2013 roku był ujemny wynoszący $PN = (-2)$, a w 2015 roku już $PN = (-16)$. W powiecie jarosławskim PN pozostaje dodatni w roku 2015, z tendencją zmniejszającą się.

Tabela 6. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w Gminie Radymno (2013, 2015)

	Urodzenia żywe		Zgony ogółem		Przyrost naturalny	
	2013 rok	2015 rok	2013 rok	2015 rok	2013 rok	2015 rok
Powiat jarosławski	1147	1151	1106	1147	41	4
Gmina Radymno	108	104	110	120	-2	-16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Migracje.

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności

zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. Fakt przybycia (tj. zameldowania) do danej jednostki administracyjnej w celu zamieszkania określa się mianem napływu migracyjnego (wędrowskiego), wyjazdu - w celu zamieszkania w innej jednostce - mianem odpływu migracyjnego (wędrowskiego). Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań.³

Wg danych statystycznych GUS w 2014 roku, z terenu Gminy Radymno zostało wymeldowanych na pobyt stały w ruchu wewnętrznym łącznie 114 osób, co stanowiło 8,8% wymeldowań z powiatu jarosławskiego. Wymeldowania za granicę stanowiły 6,2% wymeldowań w powiecie, a ich liczba wyniosła 4. Liczba zameldowań ogółem w gminie wynosiła 81 osób, co stanowiło 8,2% zameldowań w powiecie jarosławskim. Liczba zameldowań z zagranicy była większa od wymeldowań z zagranicy, wynosząc 10 osób, co stanowiło 15,6% zameldowań z zagranicy w powiecie. Saldo migracji wewnętrznych w gminie wynosiło SMW= (-33) (powiat PMW= (-317)), a saldo migracji zagranicznych SMZ=6 (powiat SMZ= (-1)).

Tabela 7. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Radymno (2014)

	zameldowania w ruchu wewnętrznym	zameldowania z zagranicy	wymeldowania w ruchu wewnętrznym	wymeldowania za granicę	saldo migracji wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
Powiat jarosławski	984	64	1301	65	-317	-1
Gmina Radymno	81	10	114	4	-33	6
%	8,2	15,6	8,8	6,2	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

³ http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-366.htm

5. System edukacji

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Dane na temat placówek oświatowych Gminy Radymno dotyczą roku szkolnego 2016/2017 (baza SIO, stan na 30 wrzesień 2016 roku).

Na terenie Gminy Radymno zlokalizowanych jest 9 Zespołów Szkół, w skład których wchodzi: Szkoły Podstawowe (9), Gimnazja (9) i oddziały przedszkolne (10). Zespoły Szkół znajdują się w miejscowościach: Korczowa, Łazy, Nienowice, Ostrów, Skołoszów, Sośnica, Święte, Chotyńiec, Duńkowice. Prócz tego dzieci z terenu Gminy Radymno uczęszczają do Przedszkola Samorządowego w Radymnie (miasto) oraz do Ochronki w Sośnicy. Łączna liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych wynosiła 166. Łączna liczba dzieci uczęszczających do Przedszkola Samorządowego z terenu gminy oraz do Ochronki w Sośnicy wynosiła 85. Liczba wszystkich dzieci uczęszczających do różnych form wychowania przedszkolnego wyniosła 251. 6-latki stanowiły 37,1% wszystkich z w/w dzieci, 5-latki stanowiły 33,5%. Poniżej przedstawiono dokładną liczbę dzieci wg wieku i placówki.

Tabela 8. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2016/2017

Nazwa	3-latki	4-latki	5-latki	6-latki	Razem
Oddział przedszkolny w ZS w Korczowej	0	2	5	0	7
Oddział przedszkolny w ZS w Łazach	0	0	9	5	14
Oddział przedszkolny w ZS w Nienowicach	0	3	4	8	15
Oddział przedszkolny w ZS w Ostrowie	0	1	4	12	17
Oddziały przedszkolne w ZS w Skołoszowie	0	5	12	20	37
Oddział przedszkolny w ZS w Sośnicy	0	0	3	14	17
Oddział przedszkolny w ZS w Świętem	0	0	11	10	21
Oddział przedszkolny w ZS w Chotyńcu	0	1	3	6	10
Oddział przedszkolny w ZS w Duńkowicach	0	7	6	15	28

Razem oddziały przedszkole w ZS	0	19	57	90	166
Przedszkole Samorządowe w Radymnie (liczba dzieci z terenu Gminy Radymno)	3	19	13	3	38
Ochronka w Sośnicy	13	20	14	0	47
Razem dzieci z ochronki i przedszkola	16	39	27	3	85
Razem o. przedszkolne, przedszkole, ochronka	16	58	84	93	251
% razem	6,4	23,1	33,5	37,1	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych placówek

W gminie znajduje się 9 Szkół Podstawowych, w których uczyło się w badanym roku szkolnym 658 dzieci. Dzieci uczące się w Szkole Podstawowej w Skołoszowie stanowiły 18,8% wszystkich uczniów szkół podstawowych. Kolejno uczniowie Szkoły Podstawowej w Duńkowicach stanowiły 13,7% wszystkich uczniów szkół podstawowych na terenie gminy.

Tabela 9. Liczba uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2016/2017

Nazwa szkoły	l. uczniów	%
Szkoła Podstawowa w Korczowej (w ZS)	69	10,5
Szkoła Podstawowa w Łazach (w ZS)	55	8,4
Szkoła Podstawowa w Nienowicach (w ZS)	64	9,7
Szkoła Podstawowa w Ostrowie (w ZS)	69	10,5
Szkoła Podstawowa w Skołoszowie (w ZS)	124	18,8
Szkoła Podstawowa w Sośnicy (w ZS)	71	10,8
Szkoła Podstawowa w Świętem (w ZS)	62	9,4
Szkoła Podstawowa w Chotyńcu (w ZS)	54	8,2
Szkoła Podstawowa w Duńkowicach (w ZS)	90	13,7
Razem	658	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych placówek

W 9 gimnazjach na terenie gminy uczyło się 364 uczniów. Największą liczbę stanowili uczniowie z Gimnazjum w Skołoszowie, stanowiąc 18,7% wszystkich gimnazjalistów. Szczegółowe dane zawiera tabela.

Tabela 10. Liczba uczniów gimnazjów na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2016/2017

Nazwa szkoły	l. uczniów	%
Gimnazjum w Korczowej (w ZS)	31	8,5
Gimnazjum w Łazach (w ZS)	30	8,2
Gimnazjum w Nienowicach (w ZS)	51	14,0
Gimnazjum w Ostrowie (w ZS)	29	8,0
Gimnazjum w Skołoszowie (w ZS)	68	18,7
Gimnazjum w Sośnicy (w ZS)	45	12,4

Gimnazjum w Świętem (w ZS)	33	9,1
Gimnazjum w Chotyńcu (w ZS)	30	8,2
Gimnazjum w Duńkowicach (w ZS)	47	12,9
Razem	364	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych placówek

Istotnym elementem w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych jest świetlica szkolna. Podstawą funkcjonowania świetlicy szkolnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. W ustawie (art.67), wymienione są statutowe zadania szkoły, z których wynika, że szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania ze świetlicy. Świetlica szkolna jest integralną częścią szkoły przeznaczoną dla uczniów nie tylko klas młodszych, ale przede wszystkim dla uczniów pozbawionych opieki rodziców w czasie ich pracy zawodowej. Prowadzi zorganizowaną działalność opiekuńczo - wychowawczą w celu racjonalnego wykorzystania czasu wolnego wychowanków.

W placówkach na terenie gminy organizowane są zajęcia świetlicowe wg potrzeb dzieci w 7 świetlicach. Ze świetlic szkolnych korzysta około 250 dzieci.

Rola aktywności ruchowej w życiu codziennym szczególnie młodych mieszkańców gmin stale wzrasta, dlatego też zasadnym jest zapewnienie niezbędnych warunków dla realizacji różnych form aktywności ruchowej. Baza sportowo – rekreacyjna na terenie gminy to 8 sal gimnastycznych, 5 boisk sportowych, 8 placów zabaw i 1 hala sportowa - obiekty znajdujące się na terenie zespołów szkół oraz plac zabaw przy ochronce.

W wymienionych placówkach na terenie gminy organizowane są liczne akcje charytatywne, projekty, programy. Do przykładowych należą: Udział uczniów klas najmłodszych w ogólnopolskim projekcie „Ja czytam”, „Serce w nakrętce” - zbiórka nakrętek, Program „Szkłanka mleka”, Program „Owoce w Szkole”, Program informacyjno-promocyjny ARiMR, Akcja „Góra Grosza”, „Książki Naszych Marzeń”, „Trzymaj formę”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Zdrowie nietrudne”, „Od przedszkola do dorosłości”, „Książka dla szpitala”, „Szkoło pomóż i ty”, „Lepsza szkoła”, „Ekonomia na co dzień”, „Klub bezpiecznego Puchatka”, Modernizacja 9 oddziałów przedszkolnych w Gminie Radymno w ramach POKL współfinansowanego ze środków EFS.

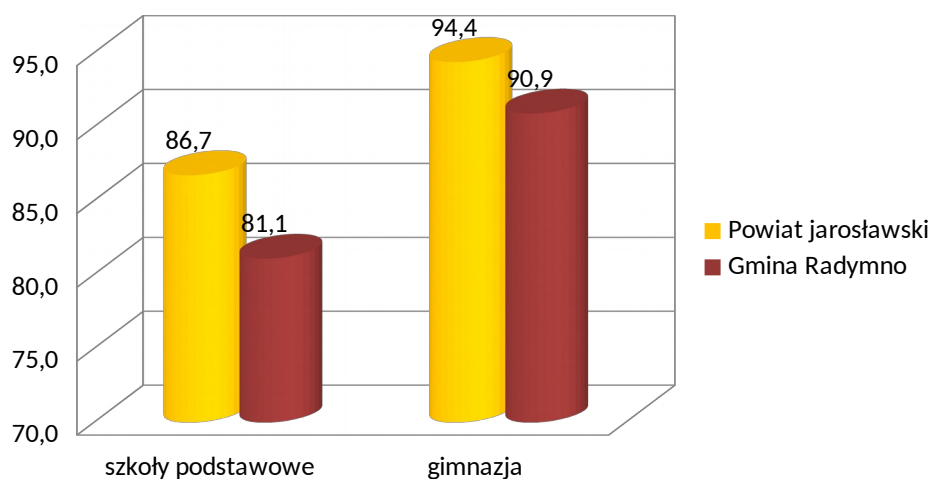
Współczynnik skolaryzacji wg danych z GUS jest miarą powszechności nauczania i wyrażony jest w ujęciu procentowym, jest on zgodny z Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Rozróżnia się skolaryzację brutto i netto. Współczynnik skolaryzacji brutto wyliczamy dzieląc liczbę osób uczących się na danym poziomie kształcenia przez

liczbę ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Jednocześnie należy podkreślić, iż współczynnik ten najwyższy jest w szkołach podstawowych i wynosi prawie 100% i maleje on w miarę przechodzenia do następnych szkół.

Współczynnik skolaryzacji brutto w 2015 roku dla Gminy Radymno w szkołach podstawowych wynosił 81,1%, a dla szkół gimnazjalnych 90,9%.

Wykres 3. Współczynnik skolaryzacji brutto dla powiatu jarosławskiego i Gminy Radymno (2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

6. Zasoby mieszkaniowe

Dane otrzymane z Urzędu Gminy w Radymnie przedstawiają zasoby mieszkaniowe gminy. Dane te dotyczą lokalizacji budynków i powierzchni, stanu prawnego, powierzchni użytkowej, liczby lokali, izb, mieszkańców, roku budowy oraz stanu technicznego. Przedstawiają również wyposażenie lokali lub brak wyposażenia w energię elektryczną, wodę, kanalizację, łazienkę.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego informuje nas o podstawowych definicjach do niniejszego rozdziału. Zgodnie z nią:

- Mieszkaniowy zasób gminy, to lokale stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów;
- Lokal, to miejsce służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Lokalem nie jest pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałego pobytu osób, w szczególności znajdujące się w budynkach internatów, burs, pensjonatów, hoteli, domów wypoczynkowych lub w innych budynkach służących do celów turystycznych lub wypoczynkowych.
- Lokal socjalny, to lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie
- Powierzchnia użytkowa, to powierzchnia wszystkich pomieszczeń znajdujących się w lokalu, a w szczególności pokoi, kuchni, spiżarni, przedpokoi, balkonów, holi, korytarzy, łazienek oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnemu i gospodarczym potrzebom lokatora, bez względu na ich przeznaczenie i sposób używania.

Na terenie Gminy Radymno zlokalizowane są 4 budynki, w których znajdują się lokale komunalne stanowiące własność gminy. Znajdują się one na terenie miejscowości: Duńkowice, Zamojsce, Zaleska Wola i Ostrów. W budynku w Duńkowicach znajduje się 1 lokal mieszkalny własności gminy (budynek dwukondygnacyjny, dwu lokalowy, część budynku jest prywatna) w stanie dobrym, wybudowany w latach 60-tych. W miejscowości Zamojsce znajduje się budynek z 1 lokalem komunalnym. Jest to budynek świetlicy wiejskiej, w stanie dobrym, wybudowany w latach 60-tych. Obecnie mieszka w nim 7 osób. Budynek w Zaleskiej Woli to budynek poszkolny, wybudowany w okresie międzywojennym, w stanie technicznym średnim, wymagający remontu. Obecnie mieszka w nim 10 osób. Również w Ostrowie znajduje się budynek poszkolny, w stanie dobrym, utrzymany w należytych warunkach, obecnie zamieszkiwany przez 7 osób. Wszystkie lokale są wyposażone w energię elektryczną. 3 lokale wyposażone są w wodę, kanalizację, łazienkę oraz wc.

Łączna liczba osób zainteresowanych przydziałem lokalu (socjalnego, komunalnego) wg stanu na 31.12.2015 roku wynosi 9. W 2015 roku nie przydzielono żadnego lokalu do zamieszkania. W obecnym czasie wykonuje się wyłącznie bieżące (awaryjne) naprawy budynków bądź instalacji. Do sprzedaży planuje się lokal w Duńkowicach i budynek w Zaleskiej Woli. Pozostałe lokale znajdują się w obiektach, które w przyszłości mogą mieć inne przeznaczenie dlatego też nie mogą być zbywane.

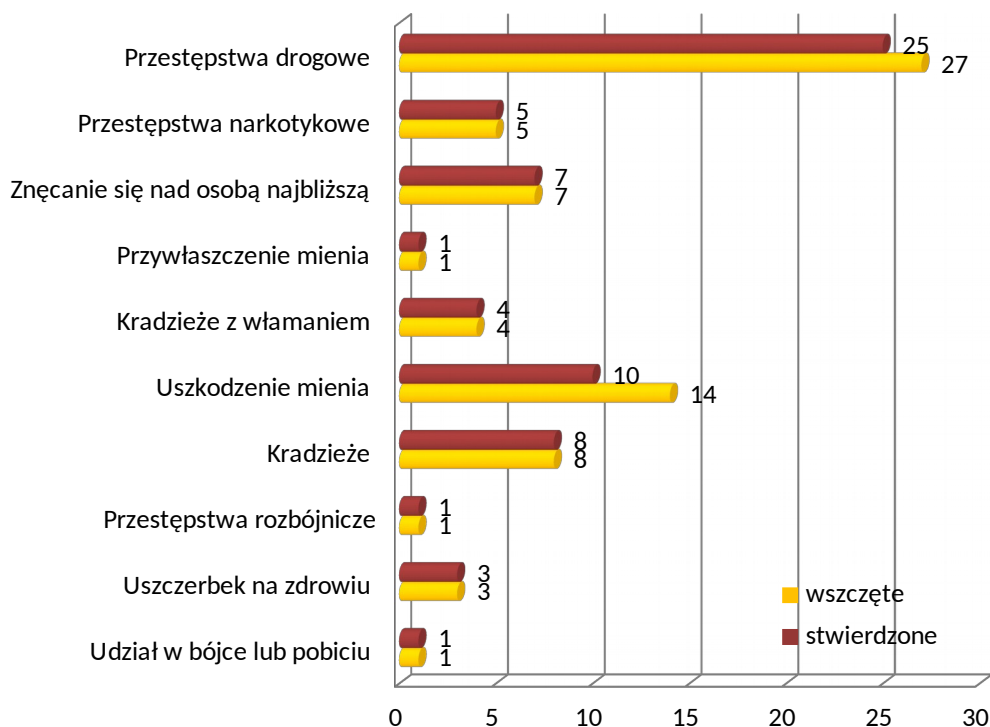

7. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji, podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie odpowiada Komisariat Policji w Radymnie. Wg danych otrzymanych z KP, dotyczących struktury przestępstw oraz wykroczeń na terenie gminy, ogólna liczba przestępstw kryminalnych wszczętych wynosiła 231. Stwierdzono 191 przestępstw kryminalnych. W 2015 roku nie stwierdzono zabójstw i zgwałceń na terenie gminy. Stwierdzono natomiast: 8 kradzieży oraz 4 kradzieże z włamaniem, 25 przestępstw drogowych, 5 przestępstw narkotykowych, 1 przypadek udziału osoby w bójce lub pobiciu, 1 przypadek przywłaszczenia mienia, 7 przypadków znęcania się nad osobą najbliższą, 1 przestępstwo rozbójnicze, 3 przypadki uszczerbku na zdrowiu, 10 przypadków uszkodzenia mienia.

Wykres 4. Wybrane rodzaje przestępstw stwierdzonych w Gminie Radymno (2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

W podziale na poszczególne miejscowości w gminie, w Korczowej stwierdzono 20 przestępstw drogowych oraz po jednym przestępstwie uszczerbku na zdrowiu, uszkodzeniu mienia, kradzieży z włamaniem i przestępstwie narkotykowym. W Skołoszowie stwierdzono 4 przypadki uszkodzenia mienia, 2 przypadki kradzieży oraz po 1 przypadku kradzieży z włamaniem, znęcania się nad osobą najbliższą, przestępstwa narkotykowego oraz przestępstwa drogowego. Przestępstwa narkotykowe stwierdzono również w Chotyńcu, Nienowicach i Zaleskiej Woli. Stwierdzono także 1 przypadek udziału w bójce lub pobiciu w Sośnicy, 1 przypadek uszczerbku na zdrowiu dokonany w miejscowości Zabłotce, 1 przestępstwo rozbójnicze w Świętem, kradzieże w miejscowościach: Budzyń, Chotyniec, Michałówka, Młyny. Wybrane rodzaje przestępstw ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Wybrane kategorie przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Radymno wg miejscowości

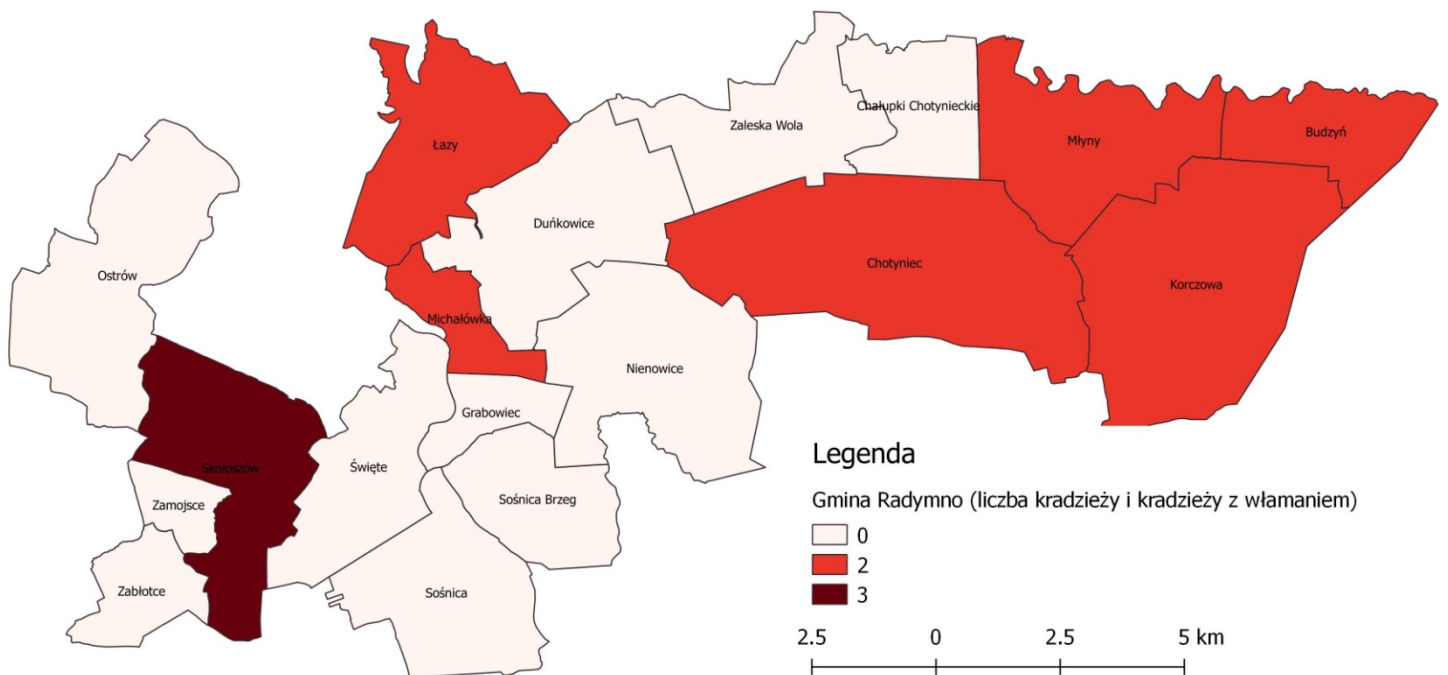
Miejsca popełnienia przestępstwa	Budzyń	Chotyniec	Duńkowice	Grabowiec	Korczowa	Łazy	Michałówka	Młyny	Nienowice	Ostrów	Piaski	Skołoszów	Sośnica	Sośnica-Brzeg	Święte	Zabłotce	Zaleska Wola	Zamojsce	Razem

Udział w bójce lub pobiciu										1								1	
Uszczerbek na zdrowiu				1												1			2
Zgwałcenie																			
Przestępstwa rozbójnicze																1			1
Kradzieże	1		1				1	2									2		7
Uszkodzenie mienia				1	1	1		2		1			4	3					14
Kradzieże z włamaniem				1	1								1						3
Przywłaszczenie mienia					1														1
Znęcanie się nad osobą najbliższą				3						3			1						7
Przestępstwa narkotykowe				1		1			1				1					1	5
Przestępstwa drogowe	1			3		2											1		28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

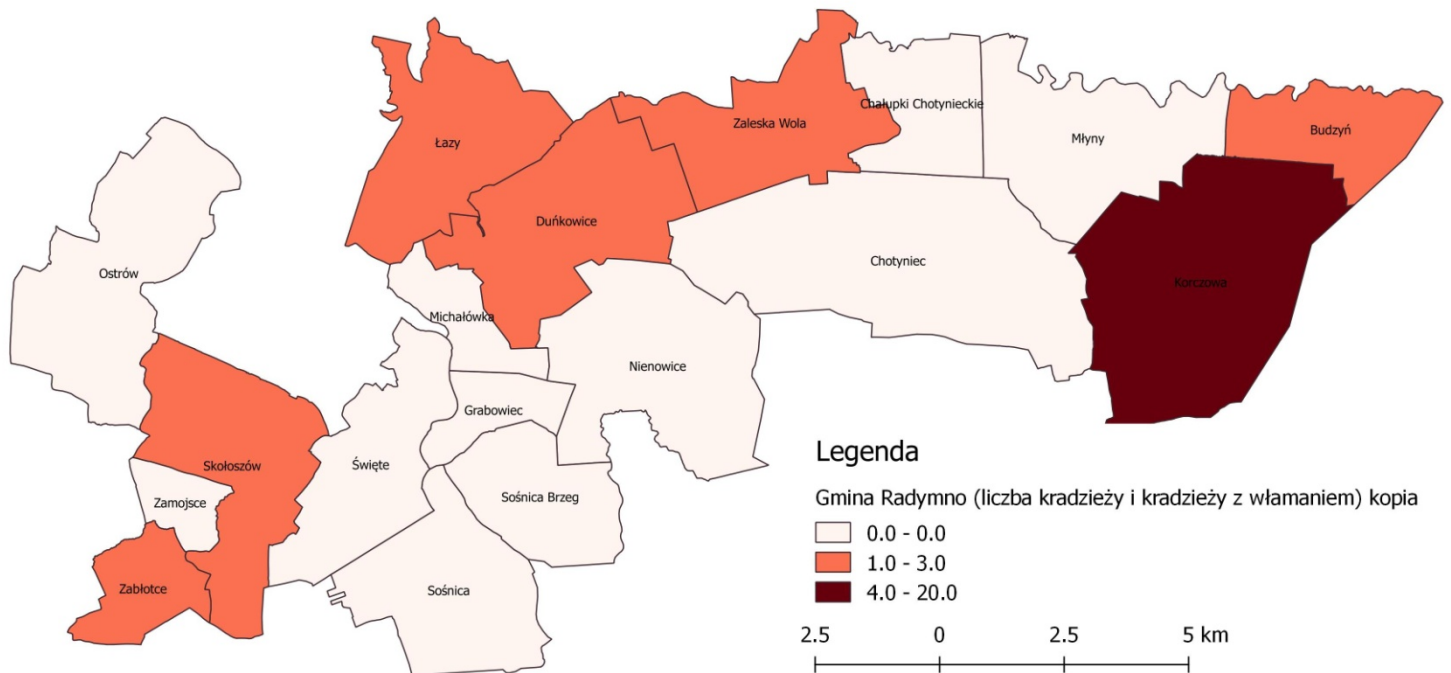
Mapa 3. Liczba stwierdzonych przestępstw – kradzieży i kradzieży z włamaniem (razem) dokonanych na terenie Gminy Radymno (2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

Mapa 4. Liczba przestępstw stwierdzonych - przestępstwa drogowe, dokonanych na terenie Gminy Radymno (2015)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

Najwięcej wykroczeń zarejestrowano przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji tj. 61 przypadków. Odnotowano również 15 wykroczeń przeciwko porządkowi spokojowi publicznemu, 11 wykroczeń przeciwko mieniu, 9 wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej, 7 wykroczeń przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym, 2 wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego, 1 wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia. Wymienione rodzaje wykroczeń miały miejsce najczęściej w miejscowościach: Skołoszów, Korczowa, Chotyniec, Ostrów, Łazy, Młyny, Święte.

Tabela 12. Wybrane rodzaje wykroczeń zaistniałych na terenie Gminy Radymno (2015)

Wykroczenia	Liczba
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	15
Przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	7
Przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	1
Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	61
Przeciwko zdrowiu	1
Przeciwko mieniu	11

Przeciwko obyczajności publicznej	9
Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	2

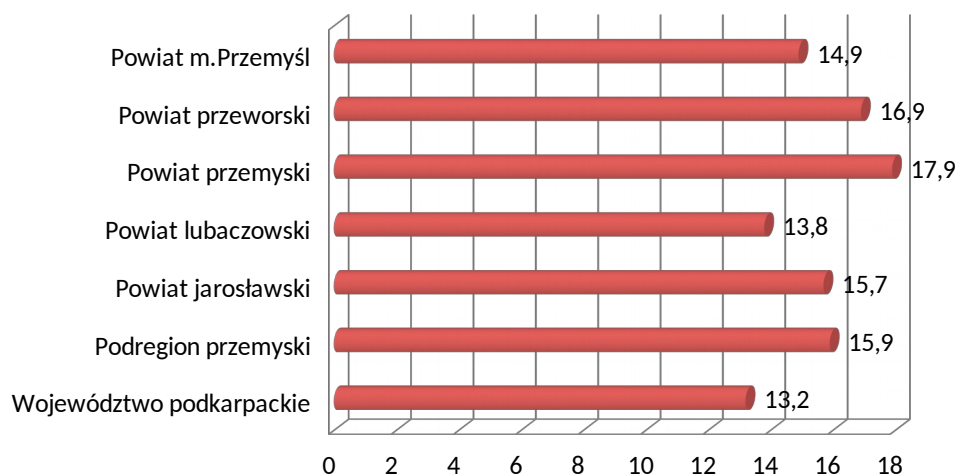
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

Wg danych z KP, liczba wypełnionych Niebieskich Kart w 2015 roku wynosiła 29. Liczba osób, które dopuściły się przemocы wyniosła 25, natomiast liczba osób, u których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocы w rodzinie wyniosła 56.

8. Bezrobocie

Poczucie bezpieczeństwa i stabilizacja każdej rodziny zależy przede wszystkim od pozycji na rynku pracy dorosłych jej członków oraz od warunków materialnych tej rodziny. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego stopa bezrobocia dla powiatu jarosławskiego w 2015 roku wynosiła 15,7% i była wyższa od stopy bezrobocia w województwie podkarpackim (13,2%) oraz niższa od stopy bezrobocia w niektórych powiatach należących do podregionu przemyskiego.

Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatów podregionu przemyskiego województwa podkarpackiego (2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Dane dotyczące powyższego rozdziału pochodzą z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu i zostały podzielone wg kategorii klientów PUP zarejestrowanych w latach 2013 i 2015 i zamieszkałych na terenie Gminy Radymno.

Analiza danych dotyczyła takich cech osób pozostających bez zatrudnienia, jak: grupy wiekowe, wykształcenie, czas pozostawania bez pracy, osoby z prawem i bez prawa do zasiłku, osoby podejmujące pracę.

W powiecie jarosławskim w 2013 roku, osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy było 956, a ich liczba w 2015 roku zmniejszyła się do 835 osób. Mężczyźni stanowili większość, bowiem w 2013 roku ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 52,5%. Udział procentowy osób bezrobotnych wg płci w 2015 roku był na podobnym poziomie tj. 49,3% stanowiły kobiety, a 50,7% mężczyźni.

Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych (stan na koniec danego roku) zamieszkałych na terenie Gminy Radymno, wg płci (2015)

	2013 rok			2015 rok		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Radymno	956	454	502	835	412	423
% bezrobotnych	100	47,5	52,5	100	49,3	50,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

W podziale bezrobotnych mieszkańców gminy na czasookres pozostawania bez pracy, największy udział w badanych latach stanowili mieszkańcy rejestrujący się na okres powyżej 24 miesiące. W 2013 roku udział tej grupy wynosił 33,5%, a w 2015 roku już

38,7%. Zatem osoby długotrwale bezrobotne stanowią największy odsetek wszystkich osób bezrobotnych, a co ważne odsetek tych klientów rośnie.

Tabela 14. Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wg czasu pozostawiania bez pracy w Gminie Radymno (2013, 2015)

	2013 rok		2015 rok	
	L. osób	%	L. osób	%
do 1 m-ca	68	7,1	49	5,9
1-3 m-cy	134	14,0	107	12,8
3-6 m-cy	127	13,3	106	12,7
6-12 m-cy	129	13,5	132	15,8
12-24 m-ce	178	18,6	118	14,1
Powyżej 24	320	33,5	323	38,7
ogółem	956	100,0	835	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Rejestrujące się osoby bezrobotne to głównie ludzie młodzi. Zarówno w 2013 roku jak i w 2015 roku zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku 25-34 lata. Zaobserwowano również wzrost odsetka osób w starszych grupach wiekowych tj. w grupie 45-54 lata z 13,6% do 14,4%, 55-59 lat z 6,6% do 8,4% i powyżej 60 roku życia z 1,8% do 2,8%.

Tabela 15. Struktura osób bezrobotnych Radymno wg wieku (2013, 2015)

Wiek	2013 rok		2015 rok	
	L. osób	%	L. osób	%
18-24	229	24,0	179	21,4
25-34	299	31,3	256	30,7
35-44	218	22,8	187	22,4
45-54	130	13,6	120	14,4
55-59	63	6,6	70	8,4
60 lat i więcej	17	1,8	23	2,8
Ogółem	956	100,0	835	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Nie bez znaczenia dla osoby bezrobotnej pozostaje kwestia jej wykształcenia. W 2013 roku osoby bezrobotne najczęściej legitymowały się wykształceniem zasadniczym zawodowym, stanowiąc 28,1% ogółu. W 2015 roku udział osób z tym wykształceniem pozostawał na podobny poziomie. W badanych latach wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym tj. z 25,2% do 26,9%. Z kolei zmniejszył się udział osób bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędu pracy z wykształceniem wyższym.

Tabela 16. Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wg wykształcenia w Gminie Radymno (2013, 2015)

Wykształcenie	2013 rok		2015 rok	
	L. osób	%	L. osób	%
wyższe	112	11,7	81	9,7
policealne i średnie zawodowe	228	23,8	194	23,2
średnie ogólnokształcące	106	11,1	98	11,7
zasadnicze zawodowe	269	28,1	237	28,4
gimnazjalne i poniżej	241	25,2	225	26,9
ogółem	956	100,0	835	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP

W 2013 roku 924 osoby zarejestrowane w PUP, w tym 378 kobiet, podjęło pracę. W 2015 roku liczba takich osób zwiększyła się do 932, w tym 390 kobiet.

W 2013 roku 7 osób zostało wyłączonych z ewidencji tytułu nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego. W 2015 roku odnotowano 5 takich osób.

9. Przemoc w rodzinie

Na podstawie art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez przemoc w rodzinie należy rozumieć powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zjawisko

przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie, prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

Skuteczna pomoc w walce z przemocą jest trudna, zwłaszcza w przypadku przemocy w rodzinie, ponieważ wymaga przełamania stereotypów u osób bezpośrednio dotkniętych problemem oraz jego otoczenia jak również nierzadko przedstawicieli instytucji zaangażowanych w pomoc.

Na podstawie Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zarządzeniem Wójta Gminy Radymno Nr 117/2011 z dnia 23.11.2011r. (z późn. zm.) został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między Wójtem Gminy Radymno, a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Radymnie. W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

1. Gminnego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Radymnie,
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Policji,
4. Oświaty
5. Wymiaru Sprawiedliwości
6. Organizacji pozarządowych
7. Służby zdrowia.

W pracach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego mogą brać udział osoby spoza jego składu np. kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele:

1. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie,
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Policji,

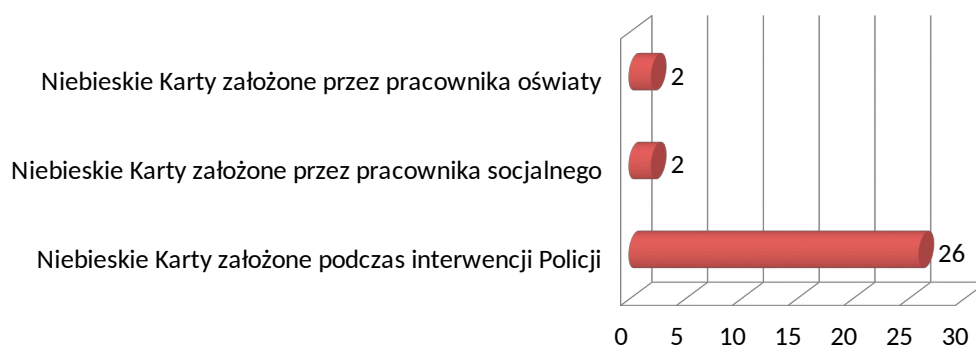
4. Oświaty,
5. Służby Kuratorskiej,
6. Służby Zdrowia.

W skład grup roboczych mogą wchodzić także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku 2015 odbyło się 5 spotkań członków Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano „Niebieskie Karty”. Powoływano grupy robocze, które pracowały z osobami doświadczającymi przemocy i jak i osobami stosującymi przemoc, zamykano „Niebieskie Karty” oraz omawiano sprawy związane z bieżącą działalnością. W 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie zgłosił do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu listę osób kierowanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy. Do w/w programu zgłoszono 12 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

W okresie sprawozdawczym od stycznia 2015 roku do grudnia 2015 roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 30 „Niebieskich Kart”.

Wykres 6. Niebieskie Karty w Gminie Radymno w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Wg danych statystycznych GOPS łączna liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy wynosiła w 2015 roku 23. Ogólna liczba osób poszkodowanych wynosiła 33, w tym 22 kobiety i 11 dzieci.

Tabela 17. Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Radymno (2015)

Ogółem osoby	kobiety	mężczyźni	dzieci
--------------	---------	-----------	--------

poszkodowane	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		w wieku poprodukcyjnym	niepełno-sprawne		w wieku poprodukcyjny	niepełno-sprawni		do 13 roku życia	od 14 do 18 lat	niepełno-sprawne
33	22	1	-	-	-	-	11	6	5	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmowali działania wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie, poprzez przeprowadzanie rozmów, z łączną grupą 33 osób. Podejmowali również działania wobec osób stosujących przemoc, w postaci skierowania na Program Korekcyjno – Edukacyjny dla 11 osób, przeprowadzania rozmów profilaktycznych w ramach prac grupy roboczej ze sprawcą na podstawie wezwania wśród 8 osób, oraz przeprowadzania rozmów ze sprawcą w ramach monitoringu procedury Niebieskiej Karty w miejscu zamieszkania sprawcy z 21 osobami. Rozmowy przeprowadzane były również wśród 4 świadków przemocy.

10. Problem alkoholowy

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu, jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne).

Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z pićm (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zamierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienie się od nich lub uniknięcia ich.
4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
5. Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Głównym źródłem danych zawartych w niniejszym rozdziale, są roczne sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1. Prezentowane dane dotyczą lat 2013 i 2015.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej „Gminną Komisją” działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

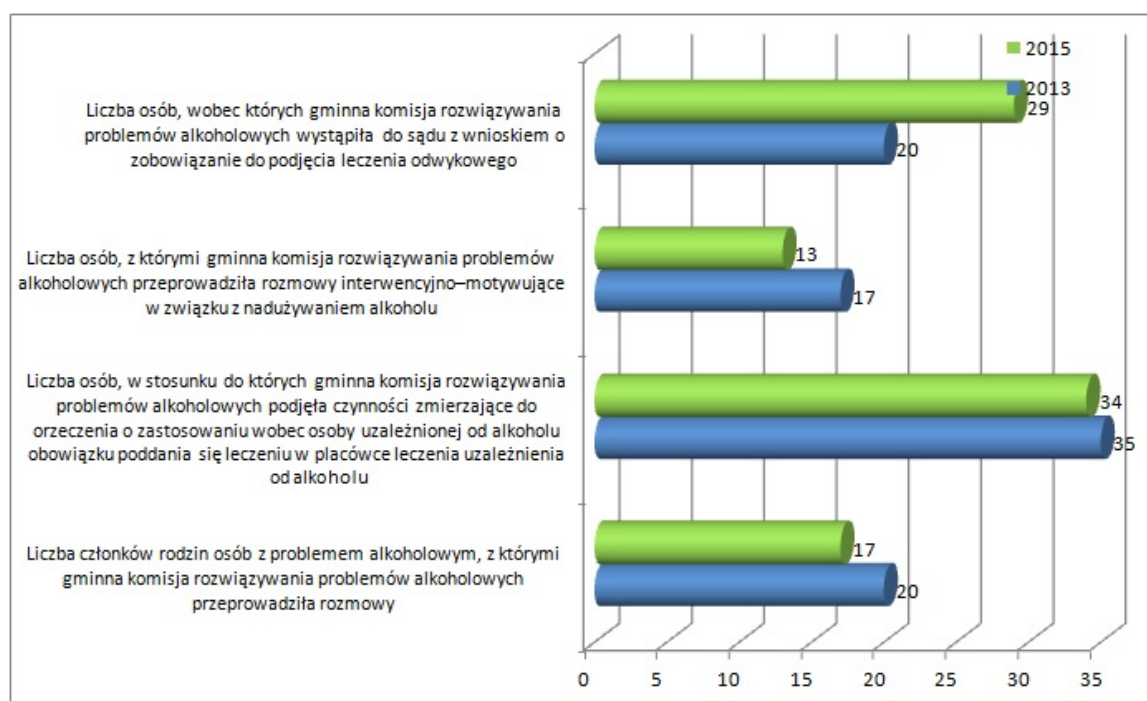
Wg danych ze sprawozdania PARPA-G1 w latach 2013 i 2015, łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Gminy wynosił 44, w tym limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) 26, a w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) 18. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zmniejszyła się z 35 w 2013 roku do 31 w 2015 roku.

Wg stanu na koniec 2015 roku, liczba członków Gminnej Komisji wynosiła 8. Gminna Komisja przeprowadziła rozmowy 20 osobami w 2014 roku i 17 osobami w 2015 roku, które miały problem alkoholowy. Przeprowadziła również rozmowy zmierzające do

orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. W 2013 roku przeprowadziła rozmowy z 35 osobami, a w 2015 roku z 34 osobami. Gminna Komisja przeprowadziła także rozmowy interwencyjno – motywujące oraz skierowała wnioski do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane zestawiono na wykresie.

Wykres 7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Radymno (2013, 2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARPA-G1

W ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej w 2013 roku przeprowadzono w szkołach na terenie Gminy Radymno programy profilaktyczne, w których uczestniczyło 252 uczniów i 10 nauczycieli. Odbyły się również jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których wzięło udział 111 uczestników. W 2015 roku również przeprowadzono tego typu formy profilaktyki. W 2015 roku w jednorazowych prelekcjach i pogadankach wzięło udział 60 uczniów. Odbyły się także liczne festyny i imprezy plenerowe, dla 130 uczestników oraz imprezy sportowe, w których wzięło udział 24 uczestników.

11. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne wymagają szczególnej uwagi i interwencji ze strony pomocy społecznej. Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawnością nazwiemy trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Od 1 września 1997r. obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa:

- 1) Orzecznictwo do celów pozarentowych – prowadzone przez Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.
- 2) Orzecznictwo o niezdolności do pracy do celów rentowych - prowadzone przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu działa na podstawie poniższych ustaw i rozporządzeń:

- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.
- Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o stopniach niepełnosprawności oraz o wskazaniach do ulg i uprawnień. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej, rozróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) Znaczny – zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- 2) Umiarkowany – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych
- 3) Lekki – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach

zawodowych, z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną, o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328, ze zm.) rozróżnia się symbole przyczyny niepełnosprawności:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej dziecka.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu przekazał dane za 2015 rok na temat liczby osób zaliczonych do niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem symbolu przyczyny niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, płci, wykształcenia, aktywności zawodowej oraz wieku osób niepełnosprawnych.

W pierwszej kolejności zostanie dokonana analiza osób niepełnosprawnych po 16 roku życia, w podziale na w/w kategorie.

Wg danych Powiatowego Zespołu ogólna liczba osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności wg symbolu niepełnosprawności wynosiła 413. Największą grupę stanowiły osoby, którym przyznano stopień z powodu chorób narządu ruchu tj. 25,2%. Drugą grupę stanowiły osoby posiadające stopień ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia tj. 20,8%. Udział procentowy osób niepełnosprawnych z symbolem oznaczającym choroby neurologiczne wynosił 16,5%.

Łączna liczba osób niepełnosprawnych, którym przyznano znaczny stopień niepełnosprawności wynosiła 181, co stanowiło 43,8% ogółu. Umiarkowany stopień przyznano 185 osobom (44,8%) a lekki 47 osobom (11,4%). Dokładne dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny oraz stopnia niepełnosprawności w Gminie Radymno (2015)

Symbol	Stopień niepełnosprawności						Razem	
	Znaczny		Umiarkowany		Lekki			
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
01-U	2	1,1	3	1,6	1	2,1	6	1,5
02-P	13	7,2	22	11,9	3	6,4	38	9,2
03-L	3	1,7	8	4,3	8	17,0	19	4,6
04-O	4	2,2	8	4,3	0	0,0	12	2,9
05-R	46	25,4	42	22,7	16	34,0	104	25,2

06-E	1	0,6	6	3,2	1	2,1	8	1,9
07-S	42	23,2	41	22,2	3	6,4	86	20,8
08-T	2	1,1	5	2,7	3	6,4	10	2,4
09-M	6	3,3	4	2,2	1	2,1	11	2,7
10-N	29	16,0	28	15,1	11	23,4	68	16,5
11-I	30	16,6	18	9,7	0	0,0	48	11,6
12-C	3	1,7	0	0,0	0	0,0	3	0,7
Razem	181	100,0	185	100,0	47	100,0	413	100,0
%	43,8		44,8		11,4		100	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Analiza danych osób niepełnosprawnych ze względu na wiek i przyczynę niepełnosprawności wykazała, iż niemal połowa osób jest w wieku powyżej 60 lat (49,4%). Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności w tym wieku były choroby układu oddechowego i krążenia (28,4%), choroby narządów ruchu (27,0%) oraz choroby neurologiczne (16,7%). Wśród grupy osób w wieku 41-60 lat dominowały choroby narządów ruchu (24,7%) oraz choroby neurologiczne i choroby inne określane symbolem 11-I, których udział wyniósł 15,1%. Na uwagę zasługuje fakt sporego odsetka osób symbolem chorób psychicznych. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności osób w wieku 26-40 lat były choroby: psychiczne, narządów ruchu i neurologiczne (po 22,6%). Z kolei wśród osób w wieku 16-25 lat dominowały choroby narządów ruchu (18,8%) a w dalszej kolejności choroby neurologiczne (15,6%), psychiczne (12,5%), inne (12,5%). Szczegóły zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny oraz wieku w Gminie Radymno (2015)

Symbol	Wiek							
	16-25 lat		26-40 lat		41-60 lat		61 lat i więcej	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
01-U	2	6,3	1	3,2	2	1,4	1	0,5
02-P	4	12,5	7	22,6	17	11,6	10	4,9
03-L	0	0,0	0	0,0	5	3,4	14	6,9
04-O	1	3,1	1	3,2	7	4,8	3	1,5

05-R	6	18,8	7	22,6	36	24,7	55	27,0
06-E	3	9,4	1	3,2	3	2,1	1	0,5
07-S	3	9,4	2	6,5	23	15,8	58	28,4
08-T	0	0,0	3	9,7	6	4,1	1	0,5
09-M	2	6,3	0	0,0	2	1,4	7	3,4
10-N	5	15,6	7	22,6	22	15,1	34	16,7
11-I	4	12,5	2	6,5	22	15,1	20	9,8
12-C	2	6,3	0	0,0	1	0,7	0	0,0
Razem	32	100	31	100,0	146	100,0	204	100,0
Razem %	7,7		7,5		35,4		49,4	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół przekazał również dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Radymno ze względu na wykształcenie oraz zatrudnienie. Z analizy danych wynika, iż największą lecz nie dominującą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym tj. 39,5%. Nieco mniejszy udział odnotowano wśród grupy osób wykształceniem zasadniczym zawodowym tj. 37,5%.

Osoby pracujące stanowiły 12,6% wszystkich niepełnosprawnych. Wśród tej grupy, największy udział stanowiły osoby posiadające stopień niepełnosprawności ze względu na choroby narządu ruchu (28,8%). Szczegóły zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, wykształcenia i zatrudnienia w Gminie Radymno (2015)

Symbol	Wykształcenie										Zatrudnienie			
	Mniej niż podst.		Podstawowe		Zasadnicze		Średnie		Wyższe		Tak		Nie	
	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%
01-U	3	16,7	2	1,2	1	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	1,7
02-P	4	22,2	12	7,4	16	10,3	5	7,8	1	7,7	4	7,7	34	9,4

03-L	1	5,6	10	6,1	4	2,6	4	6,3	0	0,0	1	1,9	18	5,0
04-O	0	0,0	5	3,1	5	3,2	2	3,1	0	0,0	4	7,7	8	2,2
05-R	1	5,6	44	27,0	40	25,8	14	21,9	5	38,5	15	28,8	89	24,7
06-E	2	11,1	1	0,6	4	2,6	1	1,6	0	0,0	0	0,0	8	2,2
07-S	4	22,2	41	25,2	32	20,6	8	12,5	1	7,7	9	17,3	77	21,3
08-T	0	0,0	4	2,5	4	2,6	1	1,6	1	7,7	3	5,8	7	1,9
09-M	1	5,6	4	2,5	2	1,3	3	4,7	1	7,7	0	0,0	11	3,0
10-N	0	0,0	25	15,3	26	16,8	14	21,9	3	23,1	7	13,5	61	16,9
11-I	1	5,6	14	8,6	21	13,5	11	17,2	1	7,7	8	15,4	40	11,1
12-C	1	5,6	1	0,6	0	0,0	1	1,6	0	0,0	1	1,9	2	0,6
Razem	18	100,0	163	100,0	155	100,0	64	100,0	13	100,0	52	100,0	361	100,0
Razem %	4,4		39,5		37,5		15,5		3,1		12,6		87,4	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu przekazał dane statystyczne na temat liczby osób w wieku do 16 lat, zamieszkałych na obszarze gminy w stosunku do których, wydał pozytywne orzeczenie o ustaleniu niepełnosprawności. Przekazał również dane w zakresie płci oraz grup wiekowych tych osób, w podziale na rodzaj symbolu.

Ogólna liczba wydanych orzeczeń dla osób do 16 roku życia w 2015 roku wynosiła 59. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród dzieci młodzieży były choroby neurologiczne (20,3%) a także całościowe zaburzenia rozwojowe, stanowiące 16,9%. Ponad połowa uzyskanych orzeczeń dotyczyła osób w wieku 8-16 lat tj. 52,5%. Wśród tej grupy najczęstszymi chorobami powodującymi niepełnosprawność były choroby umysłowe i choroby neurologiczne (po 19,4%).

Osoby do 16 roku życia, zaliczone do niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, wieku i płci w Gminie Radymno (2015)

Symbol	Razem		WIEK						PŁEĆ			
			0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat		kobiety		mężczyźni	
	L.osób	%	L.osób	%	L.osób	%	L.osób	%	L.osób	%	L.osób	%
01-U	6	10,2	0	0,0	0	0,0	6	19,4	2	10,0	4	10,3

02-P	3	5,1	0	0,0	0	0,0	3	9,7	1	5,0	2	5,1
03-L	5	8,5	0	0,0	1	5,3	4	12,9	1	5,0	4	10,3
04-O	1	1,7	1	11,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,6
05-R	5	8,5	0	0,0	2	10,5	3	9,7	3	15,0	2	5,1
06-E	3	5,1	0	0,0	0	0,0	3	9,7	1	5,0	2	5,1
07-S	8	13,6	1	11,1	5	26,3	2	6,5	2	10,0	6	15,4
08-T	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
09-M	3	5,1	0	0,0	2	10,5	1	3,2	2	10,0	1	2,6
10-N	12	20,3	4	44,4	2	10,5	6	19,4	4	20,0	8	20,5
11-I	3	5,1	1	11,1	1	5,3	1	3,2	1	5,0	2	5,1
12-C	10	16,9	2	22,2	6	31,6	2	6,5	3	15,0	7	17,9
Razem	59	100,0	9	100,0	19	100,0	31	100,0	20	100,0	39	100,0
Razem %	100,0		15,3		32,2		52,5		33,9		66,1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

12. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest

w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, a gmina jako podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną biologiczną powinna położyć szczególny nacisk na wsparcie tych rodzin. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny. Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Od roku 2013 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jest zatrudniony jeden asystent rodziny, którego głównym zadaniem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Na początku asystent był zatrudniony na umowę – zlecenie, a od 01.07.2013r. na umowę o pracę. W roku 2015 pod opieką asystenta było 9 rodzin.

Wg danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu w 2015 roku w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 8 dzieci z terenu gminy, w tym 3 dzieci w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem, 5 dzieci w rodzinach niezawodowych. Na terenie Gminy Radymno funkcjonowało w 2015 roku 6 rodzin zastępczych, w tym 3 rodziny spokrewnione z dzieckiem i 3 rodziny niezawodowe.

13. Pomoc społeczna. Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Radymno realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Został on utworzony jako jednostka organizacyjna i budżetowa gminy do realizowania zadań w zakresie pomocy społecznej. GOPS działa na podstawie ustawy

o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Ustawodawca poprzez niniejszą ustawę określił zadania ośrodka względem mieszkańców, których należy wesprzeć świadczeniami socjalnymi oraz pracą socjalną. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Mowa tu o narzuconym kryterium dochodowym na osobę w gospodarstwie domowym w rozumieniu ustawy oraz kryterium dochodowym na osobę samotnie prowadzącą gospodarstwo domowe. Ustawodawca określił również inne przesłanki, które uprawniają do korzystania z systemu pomocy społecznej – zostały bowiem wskazane przyczyny przyznania pomocy społecznej. Ustawodawca określił w formie katalogu zamkniętego problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych. Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej pomoc udziela się osobom/rodzinom z powodu:

- 1) **ubóstwa;**
- 2) **sieroctwa;**
- 3) **bezdomności;**
- 4) **bezrobocia;**
- 5) **niepełnosprawności;**
- 6) **długotrwałej lub ciężkiej choroby;**
- 7) **przemocy w rodzinie;**
- 7a) **potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;**
- 8) **potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;**
- 9) **bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;**
- 10) **(uchylony)**
- 11) **trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;**
- 12) **trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;**
- 13) **alkoholizmu lub narkomanii;**
- 14) **zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;**
- 15) **kłęski żywiołowej lub ekologicznej.**

Wyznaczenie powyższego katalogu wiąże się z koniecznością badania i monitorowania, w większości przypadków wykorzystując instrumenty badań społecznych. Badania podstawowe wykonane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pozwalają poznać główne dysfunkcje rodzin oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy GOPS.

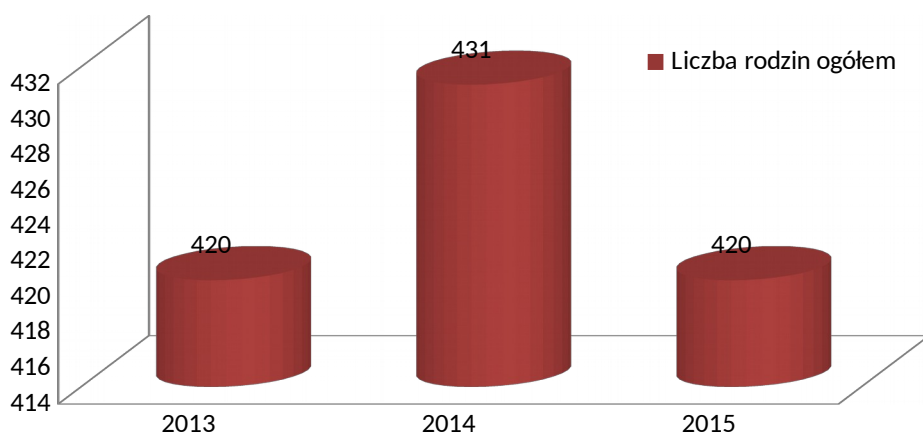
Analiza gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015

Prezentację wyników przeprowadzonego badania dotyczącego mieszkańców tutejszej gminy, którzy zostali objęci wsparciem przez jednostkę pomocy społecznej rozpoczyna charakterystyka gospodarstw domowych oraz analiza dynamiki zjawiska w latach 2013-2015. Zbiór danych, którym zespół badawczy posługiwał się w trakcie studiów, to sprawozdania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), sprawozdania z działalności GOPS. Z założeń diagnozy społecznej, na potrzeby niniejszego dokumentu strategicznego wynika, że rok 2013 wyznaczono jako podstawowy, w aspekcie przeprowadzonej analizy dynamiki badanych zjawisk i problemów społecznych w czasokresie 2013-2015.

Badania zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem pomocy społecznej, strukturę gospodarstw domowych, liczbę dzieci w gospodarstwach domowych, która korzysta z pomocy społecznej oraz powody ubiegania się o pomoc społeczną.

Poniższy wykres przedstawia pierwszy z badanych wskaźników tj. liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015. Charakterystyka gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej wskazuje, iż w 2013 roku w systemie pomocy społecznej funkcjonowało 420 rodzin, a w 2014 roku liczba rodzin zwiększyła się do 431. W kolejnym roku nastąpił powrót do liczby 420. Można zatem stwierdzić, iż nastąpiły niewielkie wahania liczby rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej.

Wykres 8. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Radymno (2013-2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Z poniższej tabeli wynika, iż w latach 2013-2015 najczęściej występującym typem rodziny były gospodarstwa jednoosobowe. Stanowiły one w 2013 roku 24,3% ogółu rodzin, a w 2015 roku udział zwiększył się do 28,8%.

Tabela 21. Struktura rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Gminie Radymno ze względu na liczbę osób w rodzinie (2013-2015)

Liczba osób w rodzinie	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 osoba w rodzinie	102	24,3	121	28,1	121	28,8
2 osoby w rodzinie	36	8,6	40	9,3	50	11,9
3 osoby w rodzinie	58	13,8	52	12,1	52	12,4
4 osoby w rodzinie	58	13,8	67	15,5	65	15,5
5 osób w rodzinie	85	20,2	56	13,0	56	13,3
6 i więcej osób w rodzinie	81	19,3	95	22,0	76	18,1
Razem	420	100,0	431	100,0	420	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

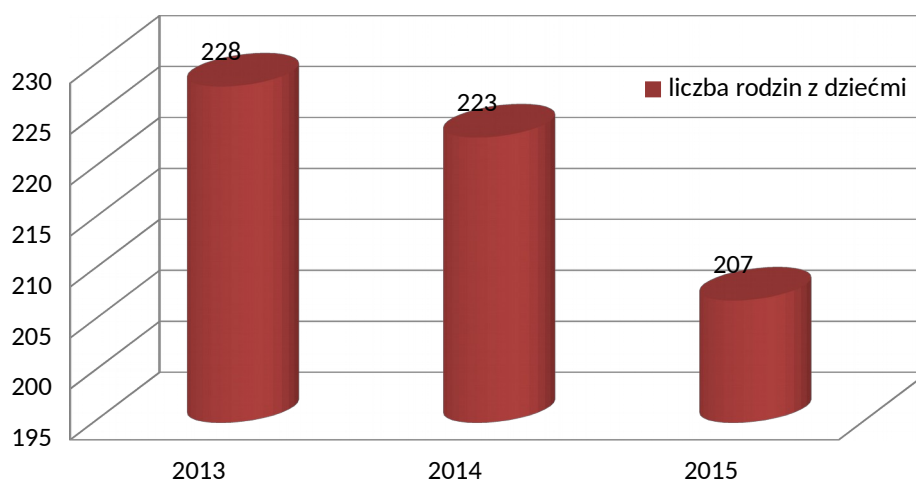
W oparciu o dane pozyskane z GOPS, można dokonać także analizy dynamiki badanego zjawiska. Analiza ta wskazała, iż w badanym okresie największy wzrost udziału procentowego (pomiędzy 2013 a 2015 rokiem) odnotowano w przypadku gospodarstw jednoosobowych o 4,5 punkty procentowe (zwiększenie się liczby rodzin o 19). Zwiększenie udziału nastąpiło również w przypadku rodzin dwuosobowych i czterosobowych. Zmniejszenie się udziału procentowego nastąpiło w przypadku gospodarstw pięciosobowych o 6,9 punktów procentowych oraz w przypadku rodzin, w których funkcjonuje i 6 i więcej osób oraz trzyosobowych.

W tworzeniu obrazu gospodarstw korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Radymno kolejną istotną cechą była liczba rodzin z dziećmi oraz liczba dzieci

w rodzinie. Przeprowadzona analiza danych wskazuje, iż w 2013 roku udział rodzin z dziećmi względem ogółu rodzin objętych pomocą GOPS stanowił 54,3% ogółu rodzin (54,3 rodzin), a w 2015 roku zmniejszył się do 49,3% (207 rodzin).

Wykres 9. Liczba rodzin z dziećmi w objęta wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Największy udział wśród rodzin z dziećmi odnotowano w przypadku rodzin posiadających 1 i 2 dzieci. W 2013 roku dominowały rodziny z 1 dzieckiem stanowiąc 34,2%, a w 2014 roku dominowały rodziny z 2 dziećmi (35,0%). W 2015 roku największy udział stanowiły rodziny z 1 dzieckiem stanowiące 35,7% ogółu rodzin z dziećmi. Szczegóły zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy GOPS w Radymnie (2013-2015)

Liczba dzieci w rodzinie	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
1 dziecko	78	34,2	66	29,6	74	35,7
2 dzieci	67	29,4	78	35,0	58	28,0
3 dzieci	48	21,1	47	21,1	47	22,7
4 dzieci	25	11,0	18	8,1	16	7,7

5 dzieci	7	3,1	11	4,9	10	4,8
6 dzieci	2	0,9	2	0,9	1	0,5
7 i więcej	1	0,4	1	0,4	1	0,5
Suma	228	100	223	100	207	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Kolejną cechą, która została poddana analizie statystyczno-socjologicznej jest skład gospodarstwa domowego, uznawany za jeden z zasadniczych determinant sytuacji życiowej dziecka. W tym przypadku szczególną uwagę zwrócono na to, czy rodzina jest pełna, czy niepełna podkreślając znaczenie socjalizacji do ról rodzinnych (ojca, matki).

Liczba rodzin niepełnych w badanym czasokresie wzrosła z 35 w 2013 roku do 42 w 2015 roku. Udział procentowy rodzin niepełnych w stosunku do ogółu rodzin korzystających ze wsparcia GOPS wzrósł z 8,3% w 2013 roku do 10,0% w 2015 roku. Największy odsetek rodzin niepełnych, to rodziny z 1 dzieckiem. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Struktura rodzin niepełnych objętych wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015)

Liczba dzieci	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 dziecko	15	42,9	19	46,3	21	50,0
2 dzieci	11	31,4	13	31,7	9	21,4
3 dzieci	5	14,3	6	14,6	7	16,7
4 dzieci i więcej	4	11,4	3	7,3	5	11,9
Razem	35	100,0	41	100,0	42	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Rodziny emerytów i rencistów stanowiły 8,3% ogółu rodzin w 2013 roku oraz 10,0% w 2015 roku. Największy udział wśród rodzin emerytów i rencistów stanowiły takie, w których funkcjonowały 4 osoby w rodzinie.

Tabela 24. Struktura rodzin emerytów i rencistów objętych wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015)

Liczba osób	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	L.rodzin	%	L.rodzin	%	L.rodzin	%
1 osoba w rodzinie	21	26,6	16	21,9	12	15,6
2 osoby w rodzinie	13	16,5	17	23,3	25	32,5
3 osoby w rodzinie	17	21,5	13	17,8	10	13,0
4 osoby w rodzinie	28	35,4	27	37,0	30	39,0
Razem	79	100,0	73	100,0	77	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Charakterystyka dominujących problemów społecznych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną

Kolejnym elementem przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Radymno w latach 2013-2015. Ustawa ta precyzuje piętnaście przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną. Ich struktura w zbiorowości rodzin GOPS została zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Radymno (2013-2015)

Powody przyznania pomocy społecznej	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	L. rodzin	%	L. rodzin	%	L. rodzin	%
Ubóstwo	43	10,2	49	11,4	52	12,4
Sieroctwo	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bezdomność	0	0,0	2	0,5	0	0,0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	9,5	35	8,1	37	8,8
W tym:						
Wielodzietność	40	9,5	35	8,1	36	8,6
Bezrobocie	246	58,6	242	56,1	242	57,6
Niepełnosprawność	120	28,6	116	26,9	119	28,3
Długotrwała lub ciężka choroba	71	16,9	68	15,8	63	15,0
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	52	12,4	53	12,3	51	12,1
W tym:						
Rodziny niepełne	24	5,7	21	4,9	22	5,2
Rodziny wielodzietne	22	5,2	25	5,8	24	5,7
Przemoc w rodzinie	14	3,3	13	3,0	12	2,9
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Alkoholizm	11	2,6	12	2,8	17	4,0
Narkomania	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0,7	4	0,9	2	0,5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Zdarzenie losowe	0	0,0	1	0,2	2	0,5
Sytuacja kryzysowa	0	0,0	1	0,2	0	0,0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Najczęściej spotykanym powodem ubiegania się o pomoc społeczną w latach 2013-2015 były uciążliwości wynikające z bezrobocia. Z tego tytułu pomocą w 2013 roku

objętych zostało 246 rodzin tj. 58,6% względem ogólnej liczby rodzin, a w 2015 roku 242 rodzin, stanowiące udział 57,6%. Często wśród rodzin występował problem niepełnosprawności. Problem ten dotyczył w 2013 roku 28,6% rodzin, a w 2015 roku 28,3% rodzin. Zaobserwowano, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stawała się dość częstym problemem wśród rodzin objętych pomocą społeczną. Wystąpiła wśród 12,4% w 2013 roku i 12,1% w 2015 roku. Ubóstwo stanowiło 12,4% ogółu rodzin w 2015 roku. Wymienione powyżej problemy społeczne stanowiły główne dysfunkcje klientów zgłaszających się po pomoc społeczną.

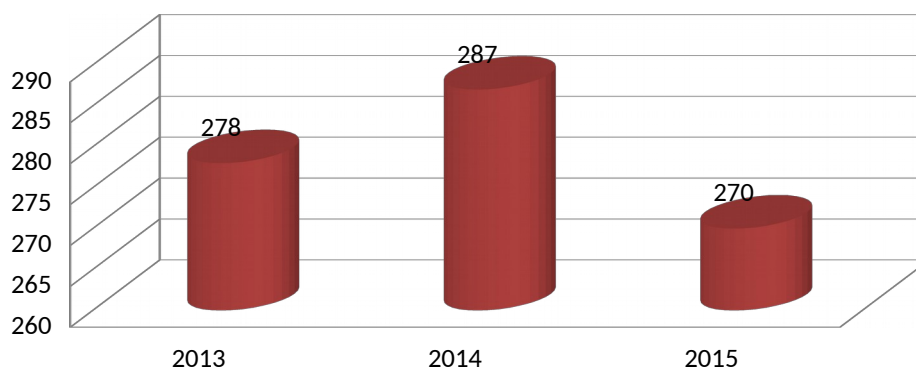
Analiza dynamiki zjawiska w badanych latach wykazała wzrost liczby rodzin z problemami: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród rodzin wielodzietnych, alkoholizmu i zdarzenia losowe. Analiza wykazała również zmniejszenie się liczby rodzin z problemami: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród rodzin niepełnych, przemoc w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W przypadku pozostałych powodów korzystania z pomocy społecznej nie następowały zmiany.

Wieloletni Program: „Program Państwa w zakresie dożywiania”

O skali zagrożenia wykluczeniem społecznym świadczy także liczba dzieci i młodzieży oraz osób objętych programem „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”. Pomoc w dożywianiu skierowana jest w szczególności do: dzieci do siódmego roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Ogólna liczba osób objętych programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wynosiła w 2013 roku 278 osób, a w 2014 roku 287 osób. W 2015 roku liczba korzystająca programu zmniejszyła się do 270 osób.

Wykres 10. Liczba osób korzystająca z rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Gminie Radymno (2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Karta Dużej Rodziny

W ramach wsparcia dla rodzin i pomocy rodzinom wielodzietnym, przysługuje niezależnie od dochodu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień na terenie całego kraju. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują KDR na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.⁴

W 2015r. wydano Karty Dużej Rodziny dla 90 rodzin, dla których wydano 590 kart. Ze środków budżetu państwa w ramach Karty Dużej rodziny zakupiono materiały biurowe i wyposażenie.

14. Zasoby pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie jest jednostką organizacyjną Gminy Radymno. W Gminnym Ośrodku pomocy Społecznej w 2014 roku zatrudnionych było 14 pracowników, w tym 6 pracowników socjalnych i trzech pracowników w referacie świadczeń rodzinnych. Spośród pracowników socjalnych, jeden został zatrudniony

⁴ na podstawie www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/karta-duzej-rodziny

w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Od roku 2013 w GOPS jest zatrudniony jeden asystent rodziny, którego głównym zadaniem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Na początku asystent był zatrudniony na umowę – zlecenie, a od 01.07.2013r. na umowę o pracę. Koszty wynagrodzenia pochodziły w ramach zadań własnych oraz pozyskanych w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015r.” od Wojewody.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało 4 rodziny, w których objęto usługami 4 dzieci i jedną osobę dorosłą z autyzmem. Usługi świadczone były przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym i dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia tych dzieci i osób.

Formą pomocy w postaci usług opiekuńczych objętych było 7 osób. Usługi opiekuńcze przyznawane są przede wszystkim osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione. Mogą być przyznane również osobie, której rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Zasiłki celowe wypłacono dla łącznej grupy 158 rodzin. Udzielono pomocy na zakup opału, pokrycie kosztów leczenia, zakup żywności, odzieży i obuwia, zakupu podręczników. Udzielono także pomocy rodzinie wielodzietnej, w której była ciężka choroba i śmierć. Pomoc udzielono na przyłączenie wodociągu do budynku, w związku ze zdarzeniem losowym – pożar oraz pokryto częściowo utrzymanie matki z dzieckiem w Domu Samotnej Matki.

Gmina pokrywała odpłatność za pobyt dzieci pochodzących z terenu Gminy w rodzinach zastępczych. Z terenu Gminy pięcioro dzieci na podstawie wyroku Sądu zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej. W roku 2014 wyrokiem Sądu było umieszczonych dwoje dzieci w Domu Dziecka w Jarosławiu z rodziny niewydolnej wychowawczo.

Gmina zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności za swoich mieszkańców umieszczonych w domach pomocy społecznej w Moszczanach – 3 osoby, Wysocku – 7 osób, Caritas w Cmolasie – 1 osoba, Jarosławiu – 2 osoby, Sośnicy – 1 osoba i Przemyślu – 1 osoba.

Zasiłek stały przysługuje zgodnie art.37 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej

w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Z tej formy pomocy skorzystało 49 osób, w tym:

- 1) 18 osób, które zamieszkują z rodziną
- 2) 31 osoby samotne. Spośród osób samotnych:
 - a) 9 zamieszkiwało w DPS Sośnica,
 - b) 2 zamieszkiwało w DPS Moszczany
 - c) 1 osoba w DPS w Jarosławiu
 - d) 1 osoba w Specjalistycznym Szpitalu Psychiatrycznym w Jarosławiu
 - e) 36 osób zamieszkiwało na terenie Gminy.

Składkę zdrowotną opłacono dla 36 osób, które pobierały zasiłki stałe i dla osób korzystających ze świadczeń rodzinnych.

Zasiłki okresowe przysługują w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobom i rodzinom, których dochody nie przekraczają kryterium kwalifikującego do pomocy. Ze świadczeń z tej formy pomocy skorzystało 217 osób i rodzin.

W ramach Świadczeń Rodzinnych wypłacono:

- z funduszu alimentacyjnego 50 osobom świadczenia alimentacyjne
- świadczeń rodzinnych wypłacono 901 rodzinom (m.in. zasiłki dla opiekunów i specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka, pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, składki społeczne.

Zgodnie z ustawą z dnia 21.06.2001r. o dodatkach mieszkaniowych w roku 2015 wypłacono dla 43 mieszkańców Gminy dodatki mieszkaniowe.

W 2015 roku wydano Karty Dużej Rodziny dla 90 rodzin, dla których wydano 590 kart.

Na podstawie Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zarządzeniem Wójta Gminy Radymno został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W roku 2015 odbyło się pięć spotkań członków Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano „Niebieskie Karty”. W okresie sprawozdawczym od stycznia 2015 roku do grudnia 2015 roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło :

30 – „Niebieskich Kart” w tym:

26 – „Niebieskich Kart „ założonych podczas interwencji Policji

2 – „Niebieskie Karty „ założone przez pracownika socjalnego

2 – „Niebieskie Karty „założone przez pracownika oświaty.

Kontynuowana była współpraca ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach, który w każdej chwili gotowy był na przyjęcie osób z naszej gminy w trybie interwencyjnym. W roku 2015 nie wystąpiła potrzeba udzielenia pomocy w tym zakresie. Jak wynika ze statystyki prowadzonych ”Niebieskich kart” Komisariat Policji w Radymnie wszczynał postępowania wyjaśniające odnośnie przemocy w rodzinie, kierując akty oskarżenia przeciwko sprawcom przemocy. Ponadto zostały skierowane osoby na terapię ambulatoryjną oraz na leczenie w trybie stacjonarnym.

W 2015 roku zorganizowano szkolenie dla wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”.

W roku 2015 objęto pomocą 906 uczniów w formie stypendium i zasiłków szkolnych w tym:

- w szkołach podstawowych - 414 uczniów,
- w gimnazjach - 237 uczniów
- w szkołach ponadgimnazjalnych - 241 uczniów
- specjalnych ośrodkach - 14 dzieci

W ramach Działania 7.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałania 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej Priorytetu VII – Promocja integracji społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w dniach od 01 stycznia 2015 roku do 30 czerwca 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie realizował projekt systemowy pt. „Czas na aktywność w Gminie Radymno”. Celem głównym projektu była: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym. W roku 2015 objęto projektem 7 osób, w tym 6 kobiet i 1 mężczyzna.

15. Prognoza problemów społecznych

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oznacza - w perspektywie do roku 2022 wzrost osób w wieku senioralnym. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku, poprzez realizację szeroko rozumianej pracy socjalnej z tą grupą społeczną. Osoba, która z powodu stanu zdrowia, nie może przebywać w miejscu zamieszkania powinna trafić do placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb. Konieczne jest też systematyczne

monitorowanie sytuacji demograficznej i ich trendów w gminie – celem dokonania bieżącej sytuacji demograficznej.

W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga lokalnych polityków społecznych powinna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin.

Sytuacja materialna osób w wieku senioralnym wymaga wsparcia ze strony publicznej pomocy społecznej. Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy.

Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Równie istotnym elementem wsparcia osób niepełnosprawnych jest kwestia wsparcia materialnego przez publiczną pomoc społeczną w postaci świadczeń materialnych. System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców winien dalej rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi, czyli m.in. proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo, tak by jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym poprzez wsparcie systemowe w formie asystenta rodziny oraz specjalistyczne poradnictwo w formach indywidualnych oraz grupowych. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zaktywizować system pomocy społecznej do aktywności szczególnie w rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. Wzmacnianie rodziny, wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań o charakterze niedostosowania społecznego oraz patologii społecznej.

Analiza przemocy w rodzinie w oparciu o dostępne dane zastane, wskazuje że jej poziom nie będzie w najbliższych latach wzrastał, ale wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. W związku z powyższym instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy, jak i poprzez promowanie dostępnych form pomocy

dla osób doznających przemocy. Konieczna jest realizacja i rozwój działań profilaktycznych w tym obszarze w ramach realizowanych programów.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Posiadane kwalifikacje oraz kompetencje społeczne zwiększają szansę osób wykluczonych na aktywny udział na otwartym rynku pracy. Tym samym beneficjenci pomocy społecznej wymagają profesjonalnego wsparcia w ramach realizowanej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych. Konieczne zatem jest doksztalcanie kadry w tym zakresie. Niezbędne jest również aby były podejmowane aktywne działania GOPS na rzecz ich klientów w szczególności osób pozostających bez pracy w ramach realizowanych projektów Unijnych.

Również zabezpieczenie socjalne (świadczenia materialne) stają się niezbędnym elementem systemu pomocy celem zmiany ich sytuacji materialnej jak również społeczno-zawodowej i tym samym rodzinnej. Bez tego typu form wsparcia liczba rodzin wykluczonych społecznie będzie systematycznie rosła. Konieczne jest też monitorowanie występujących problemów społecznych na obszarze gminy.

16. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to systematyczne określanie dynamiki zmian danego zjawiska. Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację strategii należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu ocenienia strategii, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania⁵.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

1. kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań,
2. zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny;
3. kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego,
4. poznawanie mechanizmów programów i projektów⁶.

Realizacja działań przewidzianych w celach operacyjnych niniejszej strategii odbywać się będzie, w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych gminy. Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji strategii. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

1. Zespół wdrażający strategię: Wójt zarządzeniem wewnętrznym powoła zespół ds. strategii rozwiązywania problemów społecznych
2. Roczna ocena wdrażania strategii

Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku w celu oceny poziomu wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań zawartych

⁵ T. Kierzkowski, Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2002, s. 19–20.

⁶ Tamże, str. 11

w niniejszym dokumencie. Zespół powinien przedstawić swoją ocenę Wójtowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

16. Planowanie społeczne w strategii rozwiązywania problemów społecznych

Nowe podejście do polityki gminnej wymaga profesjonalnego zarządzania zasobami administracji gminnej oraz realizacji aktywnej polityki społecznej na poziomie samorządu terytorialnego. Realizacja przez gminę lokalnej polityki społecznej odbywa się na podstawie dokumentów strategicznych planowania społecznego. Pierwszym z nich to strategia zintegrowanego rozwoju (ustawa o samorządach i przestrzennym zagospodarowaniu kraju). Druga to strategia rozwiązywania problemów społecznych wyznaczająca de facto cele realizowanej przez samorząd lokalnej polityki społecznej. Przedmiotowe cele polityki społecznej wyznaczają dziedziny, czyli obszary polityki społecznej – rozumianej nie tylko jako działalność praktyczna państwa, ale również jako nauka. Za fundamentalne dziedziny polityki społecznej uznaje się zatem:

- Politykę ludnościową i rodzinną
- Politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy;
- Politykę mieszkaniową;
- Politykę w zakresie ochrony zdrowia;
- Politykę oświatową;
- Politykę kulturalną;
- Politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej;
- Politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego
- Poziom zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego, grup obywatelskich inicjatyw itp.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno na lata 2016-2022 obejmuje fundamentalne dziedziny polityki społecznej i tym samym staje się dokumentem planistycznym w zakresie lokalnej polityki społecznej, a nie jak to często bywa dokumentem strategicznym w zakresie pomocy społecznej.

17. Metoda tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Radymno wybrano metodę MAPS (Metodę Aktywnego Planowania Strategii) z elementami ZOPP (Planowanie Projektu Zintegrowane na Cel) jako najbardziej odpowiednią dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej w gminie. Planowanie społeczne oparte na metodzie MAPS i ZOPP bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz wiedzy ekspertów. Niemniej główną metodą tworzenia strategicznych kierunków działania polityki społecznej, były analizy dokumentów oraz „burza mózgów”. Pozwoliło to poszczególnym członkom grupy w stosunkowo krótkim czasie zorientować się w poglądach pozostałych uczestników na najważniejsze kwestie, uzgodnić najważniejsze pojęcia oraz wypracować wspólne kierunki działań strategicznych.

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej przebiegał według omówionych poniżej czterech etapów:

- 1. Analiza problemów-** której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu o wyniki diagnozy oraz dostępne analizy dotyczące poszczególnych działów polityki społecznej i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
- 2. Analiza głównych celów polityki społecznej** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu strategii przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do projektowania projektów socjalnych oraz programów szczegółowych.
- 3. Określenie wskaźników realizacji-** które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów w poszczególnych dziedzinach polityki społecznej. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2022 roku. Niemniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że strategia będzie obowiązywała od 2016 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2017.

- 4. Określenie ram finansowych-** które określają limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację. Określenie ram finansowych na poziomie celów strategicznych poprzedzono analizą kosztów poszczególnych przedsięwzięć w ramach celów strategicznych możliwych źródeł finansowania oraz prognozą finansową na poszczególne lata realizacji strategii. W rozdziale pt. ramy finansowe zawarto adnotacje, iż zastrzega się możliwość dokonywania korekt ram finansowych ze względu na możliwość dostępności środków finansowych własnych oraz zewnętrznych ze względu na fakt, iż określone ramy finansowe opierają się wyłącznie na prognozie finansowej, która może ulec zmianie.

Wychodząc naprzeciw problemom, władze samorządowe realizujące zadania własne wynikające z wielu ustaw i rozporządzeń, przeprowadziły proces planowania społecznego: od inwentaryzacji zjawisk i problemów społecznych poprzez ich diagnozę do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która stanowi wyznacznik i podstawę do dalszego planowania społecznego w postaci gminnych programów i projektów z zakresu polityki społecznej.

Naczelną przesłanką przygotowania strategii była koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę w trakcie planowania społecznego wszystkie obszary polityki społecznej. Natomiast aktywna polityka społeczna oznacza opracowanie i wdrażanie wygenerowanych w procesie planowania społecznego aktywnych form oddziaływania na zidentyfikowane grupy problemowe.

W celu usprawnienia lektury strategii w rozdziale „planowanie społeczne (...)” zastosowano technikę używaną w tego typu dokumentach, polegającą na szeregowym identyfikowaniu konkretnego przedsięwzięcia. Sposób oznaczania struktury priorytetów, celów, kierunków i przedsięwzięć w strategii ukazuje schemat:

C1K1P1

- Cel strategiczny i jego numer (c1)
- Kierunek działań strategicznych w ramach celu strategicznego i jego numer (K1)
- Przedsięwzięcie (P1)

18. Identyfikacja celu generalnego i priorytetów

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Radymnie przyjęto za cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022:

CEL GENERALNY:

TWORZENIE INSTYTUCJONALNYCH, ORGANIZACYJNYCH I MATERIALNYCH WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH OGRANICZANIU OBSZARÓW WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO.

Wyznaczono 4 cele strategiczne, do których należą:

C I

**ZINTEGROWANY SYSTEM
POMOCY SPOŁECZNEJ**

CEL GENERALNY :

**TWORZENIE
INSTYTUCJONALNYCH,
ORGANIZACYJNYCH I
MATERIALNYCH WARUNKÓW
SPRZYJAJĄCYCH
OGRANICZANIU OBSZARÓW
WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO**

C II

**TWORZENIE WARUNKÓW
SPRZYJAJĄCYCH
UMACNIANIU INSTYTUCJI
RODZINY**

C IV

**TWORZENIE WARUNKÓW
DLA ROZWOJU KAPITAŁU
KULTUROWEGO
I EDUKACYJNEGO**

C III

**TWORZENIE GODNYCH
WARUNKÓW
ZAMIESZKANIA**

CELE STRATEGICZNE

CEL STRATEGICZNY	KIERUNEK DZIAŁANIA		PRZEDSIĘWZIĘCIE	
ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	C1K1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych	C1K1P 1	Monitorowanie problemów społecznych
	C1K2	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych	C1K2P 1	Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami GOPS
			C1K2P 2	Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych.
	C1K3	System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu	C1K3P 1	Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez GOPS
			C1K3P 2	Realizacja pracy socjalnej przez pracowników GOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie
	C1K4	Kontynuowanie działań systemu wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy	C1K4P 1	Opracowywanie i realizacja gminnego programu z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii
			C1K4P 2	Realizacja działań profilaktycznych wśród dorosłych, dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych
			C1K4P 3	Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem uzależnień
			C1K4P 4	Współpraca z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego
			C1K4P 5	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
			C1K4P 6	Tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków sprzyjających ograniczaniu zjawiska przemocy w rodzinie
	C1K5	Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	C1K5P 1	Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy – rediagnoza sytuacji demograficznej
			C1K5P 2	Zapewnienie aktywnego udziału osobom starszym w życiu kulturalno-społecznym gminy
			C1K5P 3	Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach systemu zabezpieczenia społecznego
			C1K5P	Tworzenie warunków dla

			4	funkcjonowania nieformalnych grup samopomocowych, rozwój wolontariatu wśród seniorów	
			C1K5P 5	Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji dla osób starszych i niepełnosprawnych	
			C1K5P 6	Utworzenie Centrum Wolontariatu,	
			C1K5P 6	Wspieranie rozwoju lokalnych NGO	
	C1K6	Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej	C1K6P 1	Realizacja 3 - letniego gminnego programu wspierania rodziny	
			C1K6P 2	Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	
			C1K6P 3	Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	
			C1K6P 4	Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo	
			C1K6P 5	Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych.	
TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH UMACNIANIU INSTYTUCJI RODZINY	C2K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (współpraca z placówkami oświatowymi)	C2K1P 1	Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	
			C2K1P 2	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp. promowanie i rozwijanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu	
	C2K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny	C2K2P 1	Pomoc psychologiczna dla rodzin	
	C2K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla dzieci	C2K3P 1	Organizacja imprez integracyjnych dla całych rodzin	
			C2K3P 2	Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej	
	C2K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin	C2K4P 1	Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	
			C2K4P 2	Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+	
	TWORZENIE	C3K1	Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenie dogodnych	C3K1P 1	Wzrost dostępności mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych

GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA		warunków do życia dla mieszkańców	C3K1P 2	Promowanie terenów pod budownictwo mieszkańciewe
TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO ORAZ EDUKACYJNEGO	C4K1	Zapewnienie dostępu dla mieszkańców gminy do oferty kulturalnej oraz edukacyjnej.	C4K1P 1	Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie.
			C4K1P 2	Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej
			C4K1P 3	Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb.
			C4K1P 4	Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych

19. Wskaźniki realizacji celów strategicznych

Tabela 26. Wskaźniki realizacji CELU I : Zintegrowany system pomocy społecznej

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Monitorowanie problemów społecznych	Liczba raportów z monitoringu	0	6
Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami GOPS	Liczba bezrobotnych rodzin objętych pracą socjalną	242	1200
Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społeczno- zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba podmiotów, z którymi zawarto porozumienie i/lub podpisano list intencyjny o współpracy	1	3
Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez GOPS	Liczba rodzin objęta wsparciem materialnym z tytułu ubóstwa oraz osób, które są zaliczane do grupy wykluczonych społecznie.	52	260
Realizacja pracy socjalnej przez pracowników GOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie.	Liczba osób, które zostały objęte pracą socjalną przez pracowników OPS	52	260
Kontynuacja działań zespołu interdyscyplinarnego	Liczba zespołów interdyscyplinarnych	1	1
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem alkoholowym.	Liczba osób z problemem alkoholowym i/lub z otoczenia osoby z problemem alkoholowym, którym udzielono porady.	17	85
Współpraca z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego	Liczba skierowanych wniosków o objęcie leczeniem odwykowym	29	145
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba osób zdiagnozowanych jako ofiary przemocy domowej, którym udzielono pomocy	33	165

Opracowanie i skuteczne wdrażanie gminnych programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomani i przemocy domowej.	Liczba raportów z monitoringu i ewaluacji z programu	3	15
Realizacja działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych.	Liczba dzieci i młodzieży, która wzięła udział w programach w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych	252	1260
Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy – analiza trendów demograficznych	Coroczny raport z analizy trendów demograficznych	1	6
Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia z systemu zabezpieczenia społecznego	Liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia objęta wsparciem materialnym przez GOPS	77	385
Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych dla osób starszych terenu gminy.	Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi	7	35
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	1	6
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z tytułu niewydolności opiekuńczo - wychowawczej	51	255
Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych.	Liczba rodzin objęta wsparciem systemu świadczeń rodzinnych.	832	4160
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo.	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	9	45
Realizacja programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Liczba raportów z monitoringu	1	6

Tabela 27. Wskaźniki realizacji CELU II – (C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
-----------------	-----------------	--------------------------	--

Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	Liczba świetlic szkolnych	7	7
Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży objęta systemem stypendialnym	906	4530
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny, 500+	Liczba rodzin objęta wsparciem w ramach 500+	852	4260

Tabela 28. Wskaźniki realizacji CELU III – Tworzenie godnych warunków zamieszkania

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Wzrost dostępności mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych	Liczba lokali socjalnych, komunalnych	4	5
Utworzenie mieszkania chronionego	Liczba mieszkań chronionych	0	1

Tabela 29. Wskaźniki realizacji CELU IV - (C4) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie	Liczba przeprowadzonych analiz kulturalnych oraz edukacyjnych	0	6

Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej	Opracowanie corocznych programów w zakresie polityki edukacyjnej oraz kulturalnej	0	6
Realizacja projektów/programów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb.	Liczba zrealizowanych projektów	30	150
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych.	Liczba świetlic szkolnych	7	45

20. Harmonogram, podmioty odpowiedzialne za realizację strategii, źródła finansowania

Nazwa działania	Rok							Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Monitorowanie problemów społecznych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami GOPS	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS, PUP	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych.	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS, PUP	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez GOPS	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja pracy socjalnej przez pracowników GOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Opracowywanie i realizacja gminnego programu z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja działań profilaktycznych wśród dorosłych, dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem uzależnień	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Współpraca z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	X						X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz	Budżet Państwa, budżet gminy,

materialnych warunków sprzyjających ograniczaniu zjawiska przemocy w rodzinie								jedn.organiz. gminy, GOPS, PCPR	środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy – rediagnoza sytuacji demograficznej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie aktywnego udziału osobom starszym w życiu kulturalno-społecznym gminy	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych i niepełnosprawnych w ramach systemu zabezpieczenia społecznego	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Tworzenie warunków dla funkcjonowania nieformalnych grup samopomocowych, rozwój wolontariatu wśród seniorów	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji dla osób starszych i niepełnosprawnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja 3 - letniego gminnego programu wspierania rodziny	X			X			X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy

								GOPS, PCPR	krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych.	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp. promowanie i rozwijanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Pomoc psychologiczna dla rodzin	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja imprez integracyjnych dla całych rodzin	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Wzrost dostępności mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii

Promowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Europejskiej oraz inne źródła Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie.	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb.	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jedn.organiz. gminy, GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

21. Ramy finansowania działań określonych w strategii rozwiązywania problemów społecznych

Cele operacyjne		Rok	Ramy finansowania
1.	ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	2016	6104 073
		2017	6104 073
		2018	6104 073
		2019	6104 073
		2020	6104 073
		2021	6104 073
		2022	6104 073
2.	TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH UMACNIANIU INSTYTUCJI RODZINY	2016	1027 318
		2017	1027 318
		2018	1027 318
		2019	1027 318
		2020	1027 318
		2021	1027 318
		2022	1027 318
3.	TWORZENIE GODNYCH WARUNKÓW ZAMIESZKANIA	2016	40 000
		2017	15 000
		2018	15 000
		2019	15 000
		2020	15 000
		2021	15 000
		2022	15 000
4.	TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU KAPITAŁU KULTUROWEGO I EDUKACYJNEGO	2016	0
		2017	0
		2018	0
		2019	0
		2020	0
		2021	0
		2022	0

Ramy finansowe będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu Gminy Radymno oraz dostępne środki zewnętrzne.

22. Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia użytkowa (ha) Gminy Radymno wg kierunków wykorzystania-----	13
Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Radymno wg miejsca zamieszkania (2015)-----	15
Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Radymno (2013,2015)-----	16
Tabela 4. Mieszkańcy Gminy Radymno w wieku powyżej 85 roku życia-----	17
Tabela 5. Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Radymno (2013,2015)-----	17
Tabela 6. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w Gminie Radymno (2013, 2015)-----	18
Tabela 7. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Radymno (2014)-----	19
Tabela 8. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2016/2017-----	20
Tabela 9. Liczba uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2016/2017-----	21
Tabela 10. Liczba uczniów gimnazjów na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2016/2017---	21
Tabela 11. Wybrane kategorie przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Radymno wg miejscowości-----	27
Tabela 12. Wybrane rodzaje wykroczeń zaistniałych na terenie Gminy Radymno (2015)-----	29
Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych (stan na koniec danego roku) zamieszkałych na terenie Gminy Radymno, wg płci (2015)-----	31
Tabela 14. Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wg czasu pozostawania bez pracy w Gminie Radymno (2013, 2015)-----	31
Tabela 15. Struktura osób bezrobotnych Radymno wg wieku (2013, 2015)-----	32
Tabela 16. Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wg wykształcenia w Gminie Radymno (2013, 2015)-----	32
Tabela 17. Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Radymno (2015)-----	35
Tabela 18. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny oraz stopnia niepełnosprawności w Gminie Radymno (2015)-----	42
Tabela 19. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny oraz wieku w Gminie Radymno (2015)-----	43
Tabela 20. Osoby powyżej 16 roku życia, zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, wykształcenia i zatrudnienia w Gminie Radymno (2015)-----	44
Tabela 21. Struktura rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Gminie Radymno ze względu na liczbę osób w rodzinie (2013-2015)-----	50
Tabela 22. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy GOPS w Radymnie (2013-2015)--	52
Tabela 23. Struktura rodzin niepełnych objętych wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015)-----	52

Tabela 24. Struktura rodzin emerytów i rencistów objętych wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015)-----	53
Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Radymno (2013-2015)-----	53
Tabela 26. Wskaźniki realizacji CELU I : Zintegrowany system pomocy społecznej-----	71
Tabela 27. Wskaźniki realizacji CELU II – (C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny-----	73
Tabela 28. Wskaźniki realizacji CELU III – Tworzenie godnych warunków zamieszkania-----	73
Tabela 29. Wskaźniki realizacji CELU IV - (C4) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego-----	74

23. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Radymno (2013 i 2015)-----	14
Wykres 2. Struktura płci mieszkańców Gminy Radymno (2013 i 2015)-----	16
Wykres 3. Współczynnik skolaryzacji brutto dla powiatu jarosławskiego i Gminy Radymno (2015) -----	23
Wykres 4. Wybrane rodzaje przestępstw stwierdzonych w Gminie Radymno (2015)-----	26
Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatów podregionu przemyskiego województwa podkarpackiego (2015)-----	30
Wykres 6. Niebieskie Karty w Gminie Radymno w 2015 roku-----	34
Wykres 7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Radymno (2013, 2015)-----	37
Wykres 8. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Radymno (2013- 2015)-----	50
Wykres 9. Liczba rodzin z dziećmi w objęta wsparciem GOPS w Gminie Radymno (2013-2015).--	51
Wykres 10. Liczba osób korzystająca z rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Gminie Radymno (2015)-----	55

24. Spis map

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy	12
Mapa 2. Udział procentowy (%) mieszkańców Gminy Radymno	15
Mapa 3. Liczba stwierdzonych przestępstw – kradzieży i kradzieży z włamaniem (razem) dokonanych na terenie Gminy Radymno (2015)	28
Mapa 4. Liczba przestępstw stwierdzonych - przestępstwa drogowe, dokonanych na terenie Gminy Radymno (2015)	28

